

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Andra Kammaren. N:o 16.

Onsdagen den 26 februari.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Herr talmannen anmälde till fortsatt handläggning bevillningsutskottets betänkande n:o 7, angående vissa motioner om ändring i förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin m. m.; och föredrogs nu först *punkten 3*, deri utskottet hemställt, att en af herr *C. Sandquist m. fl.* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 102, om skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag till ändring i bränvinsförsäljningsförordningen i syfte att bereda kyrkliga och kommunala myndigheter tillfälle att yttra sig i fråga om beviljande af utskänkningsrätt å passagerarefartyg, icke måtte varda af Riksdagen bifallen.

*Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
förordningen.*

Herr Sandquist begärde ordet och yttrade: Herr talman! Mina herrar! Då utskottet, som behandlat den nu föreliggande motionen, enhälligt afstyrkt hvad jag och medmotionärer anhållit om, så kan det ju ej finnas några ljusa utsigter att vinna något med att här tala till motionens försvar i syfte, att densamma skulle kunna vinna kammarens bifall. Då jag emellertid anser, att den föreliggande motionen är af den vikt, att den förtjenar att vid detta tillfälle något uppmärksammas, föranlätas jag utbedja mig kammarens tålmod, då jag nu går att litet vidröra de motiv, som utskottet anfört till stöd för sitt afstyrkande utlåtande.

Utskottet säger på sidan 5:

»Hvad först beträffar förslaget, såvidt det afser att tillerkänna kyrkliga myndigheter inflytande vid meddelandet af utskänkningsrättigheter, så finner utskottet något skäl icke vara anfördt eller öfver hufvud föreligga för införandet i lagstiftningen om bränvinsförsäljning af denna helt och hållet nya princip.»

Orsaken, hvarför jag och medmotionärer inryckte i klämman yrkandet på rättighet för äfven kyrkliga myndigheter att få yttra

Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)

sig i frågan, var dels den, att de kyrkliga myndigheterna ju existera. Men det berodde än mer derpå, att de kyrkliga myndigheterna väl ha en ganska viktig mission att fylla i samhället; och detta förhållande är ju talande skäl nog, hvarför de kyrkliga myndigheterna borde i en så pass viktig fråga som denna ha något att säga. Hvar och en, som har med någon uppmärksamhet läst hvad våra fängelsepredikanter uttalat i fråga om rusdryckernas svåra härjningar, sådana som dessa uppenbara sig hos fångarne, har väl ock förnummit de önsknings, som dessa fångpredikanter uttalat med hänsyn till presterskapets förhållande till nykterhetsverksamheten. Jag har derför ansett och medmotionärerna likaså, att det icke vore olämpligt att här vidröra presterskapets både rättigheter och skyldigheter. Det är sålunda äfven med hänsyn dertill, som i klämman intagits förslaget om att äfven de kyrkliga myndigheterna skulle få tillfälle att yttra sig. Då emellertid, såsom utskottet anmärkt, ett bifall till detta yrkande skulle medföra införandet af en ny princip på detta område, så skall jag för min del icke hålla på att detta yrkande i klämman står kvar, hvarför jag kan gå med på att denna del af yrkandet utgår ur klämman, hvadan denna skulle komma att lyda på samma sätt som förut med undantag af att orden »kyrkliga och» uteslutas.

Vidare, säger utskottet:

»Angående derefter den ifrågasatta utsträckningen af de kommunala myndigheternas befogenhet i det af motionärerna angifna syfte, vill utskottet till en början erinra, hurusom saken icke ställer sig alldeles lika, när fråga är om beviljandet af rättighet till utskänkning vid en helsobrunn eller badort, som när tillstånd sökes att utskänka brännvin på ett passagerarefartyg. I förra fallet har Konungens befallningshafvande att, innan rättigheten meddelas, infortra yttrande från en viss bestämd kommunalstyrelse, nemligen kommunalstyrelsen å den ort, hvarest helsobrunnen eller badorten är belägen, hvaremot i senare fallet yttrande skulle, derest motionen i denna del bifölles, behöfva infortras från alla de kommuner, ofta i många olika län, inom hvilka fartyget hade tilläggsplatser.» Ja, det var, mina herrar, just den svårighet, som utskottet här har vidrört, som vållade, att jag och medmotionärerna ej vågade framkomma med något direkt yrkande, utan inskränkte oss till att hemställa om en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Ty vi tänkte och trodde som så, att, om motionens syfte blefve behjertadt, så skulle nog Kongl. Maj:t kunna finna på ett lämpligt sätt för frågans lösning och sedan förelägga Riksdagen ett förslag dertill.

Denna fråga är ju ej lätt att lösa, men så orimligt svårlöst är den dock icke. Med god vilja torde väl alltid något kunna göras. Så skulle man ju kunna tänka sig möjligheten af att bevilja åtminstone de kommuner, inom hvilka en passagerareångbåt i regel lade till nattetid för att der stanna öfver natten, rättighet att afgifva sitt yttrande i fråga om upplåtande af utskänkingsrättighet. Och det vore väl ej heller alldeles otänkbart, att kommuner, som finge sig tillerkänd denna rätt, skulle visa sig intresserade för saken;

och det skulle väl ej heller vara alldeles omöjligt för Konungens befallningshafvande att inhemta dessa kommuners utlåtande. Jag tror, att dessa kommuner skulle känna sig uppfriskade vid tanken på att de hafva ett ord med i laget, och att de följaktligen beredvilligt och utan svårighet skulle afgifva det yttrande, som man begärde af dem.

Utskottet håller än vidare före, att »ett stadgande sådant som det af motionärerna åsyftade skulle blifva »föga effektivt»; afgörandet, huruvida en sökt rättighet till utskänkning af bränvin på passagerarfartyg skall beviljas eller icke, ligger nemligen, såsom ofvan nämnts, hos Konungans befallningshafvande ensam.» Således sätter utskottet här i fråga effektiviteten af ett sådant yttrande från kommunernas sida, som motionärerna afsett. Inryckandet af ett dylikt stadgande skulle nemligen, enligt utskottets åsigt, vara föga effektivt. Härvid ber jag att till en början få anmärka, att utskottet har väl ändå med detta yttrande erkänt, att ett sådant stadgande, intaget i bränvinsförsäljningsförordningen, skulle hafva *någon* betydelse. Ty uttrycket »föga effektivt» vill väl ej utskottet hafva så förstådt, som om det skulle innebära det samma som att stadgandet skulle komma att sakna all betydelse.

Beträffande undanrödjandet af de olägenheter utaf utskänkningen å passagerarebåtar, som vi i motionen påpekat, framhåller utskottet såsom vida mer effektivt än den af oss föreslagna utvägen, att »det som erfordras är allenast, att öfverträdelsen angifves hos vederbörande åklagare till laga åtal, samt att åtalet varder behörigen styrkt»: att kommunerna kunna »petitionera hos Konungens befallningshafvande, som eger att beträffande dylik utskänkning föreskrifva de inskränkingar, utöfver de i bränvinsförsäljningsförordningen stadgade, hvilka finnas nödiga.» Det förefaller mig, som skulle utskottet vid behandlingen af denna fråga hafva handlat, med förlof sagdt, något lättvindigt. Det är väl icke för herrarne obekant, huru svårt det är att få någon fäld, som bryter mot bränvinsförsäljningsförordningen. Den, som har någon kännedom om huru segslitna sådana processer äro vid domstolarne, vet äfven, att det ej alls är någon lätt sak att bötfälla personer, som öfverträdt denna förordning.

Nu heter det i utlåtandet, att man *endast* har att göra det och det, att man *endast* har att angifva och att man *endast* har att bevisa, att ett brott blifvit begånget mot bränvinsförsäljningsförordningen, och så går allting som af sig sjelft. Jag hemställer till herrarne, om det kan vara med sanna förhållandet öfverensstämmande, att allt det der går så lätt för sig. Jag tror det ej: »Det är ingen lätt sak för de kommunala styrelserna att uppträda såsom angifvare i dylika fall, och det är ännu svårare att få pålitliga vittnen. Och dessutom kan ju en hel sommar förgå, innan något utslag hinner fällas, och under hela denna tid kan innehafvaren af utskänkingsrättigheten på ett passagerarfartyg obehindradt drifva sin handtering. Det var därför som jag tillät mig att nyss säga — och jag upprepar det ännu en gång — att det var något lätt-

*Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
förordningen.*

Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
föreskriften.
(Forts.)

vindigt af utskottet att säga: det är bara att göra det och det, och så äro alla olägenheterna undanröjda.

Men, säger utskottet, det finnes en utväg, som är effektiv nog, ja, vida effektivare än utvägen att gifva kommunala myndigheter rätt att yttra sig i fråga om beviljande af utskänkingsrättigheter, och den utvägen är att *petitionera* hos Konungens befallningshafvande. Med andra ord: de kommunala myndigheterna hänvisas visserligen icke till Canossas borggård, men de ha, menar utskottet, rättighet att hos Konungens befallningshafvande *bönfalla* om att få inskränkingar gjorda i den ifrågavarande utskänkingsrättigheten. Och då, menar utskottet, finnes det ej längre några svarigheter kvar. Först ha, enligt utskottets anvisning, kommunalstyrelserna blott att angifva och vid domstol bevisa begångna lagöfverträdelser, och på det sättet försvinna alla olägenheter. Men lyckas det ej att på den vägen få slut på missförhållandena, finnes det sedan en annan effektivare utväg, och det är att *petitionera* hos Konungens befallningshafvande, och dermed är *allt* vunnet! Det är rätt besynnerligt, mina herrar, att se, hvilken tillit utskottet uttalar till Konungens befallningshafvande. Förut har utskottet sagt, att det *föga* skulle betyda, om de kommunala myndigheterna finge inkomma med utlåtande, märk väl, *innan* tillåtelse medgifvits till bränvinsutskänkning på passagerarebåtarna; men *sedan*, när kommunalstyrelserna stå *bönfallande*, skulle de få hvad de önskade. Huru nu utskottet kan få de olika omdömen det har fält om landshöfdingeembetena att draga ens, det är ju utskottets egen sak, och jag hoppas, att det kommer att svaras härpå, men mig synes, att i förra fallet har utskottet velat göra landshöfdingeembetena alldeles oätkomliga för kommunalstyrelsernas ifrågasatta utlåtande, men i senare fallet mycket ömhjertade för deras böner. Jag tillåter mig säga, att det skulle väl kunna hända, att landshöfdingeembetena hafva lika liten ömhet för frågan som utskottet sjelft, och då skulle nog dessa myndigheter i sina resolutioner, i sina svar på kommunalstyrelsernas böner komma att säga ungefär följande: »gören er pligt, angifven blott öfverträdelserna och bevisen dem, och så vinnes hvad som önskas.»

Dessutom ber jag nu till sist att få framhålla, att i och med det att utskottet har hänvisat kommunalmyndigheterna till petitionsrätten, så har väl utskottet också medgifvit, att här föreliggande förhållanden som äro miserabla. Jag tillåter mig härvid läsa upp några rader, som stå i en af hufvudstadens tidningar. Der heter det vid ordandet om petitionsrätten till landshöfdingeembetena: »Hvad är dock detta, må man väl fråga, om ej ett erkännande åt just den af motionärerna förordade principen? När utskottet sjelft råder kommunerna att *petitionera* angående saken, hvarför i all rimlighetens namn sätter det sig då emot, att denna kommunens yttranderätt, som utskottet sålunda sjelft förordar, skall i lagen uttryckligen fastställas? Konseqvenserna af denna sista del af utskottets motivering borde hafva ledt till ett *tillstyrkande*, och ej ett *afstyrkande* af motionen.»

Jag föranlätos därför, herr talman, att, med stöd af hvad jag

här haft tillfälle att andraga, yrka bifall till den föreliggande motionen, med uteslutande af orden »kyrkliga och».

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)*

Friherre von Knorring: Herr talman, mina herrar! Den ärade motionären synes, för så vidt man får fästa sig vid motiveringens till den kläm, hvori hans motion utmynnar, önska, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, der rederiet för en ångbåt har sitt säte, skall höra alla kommunala myndigheter i de orter, hvarest ångbåten lägger till eller har någon anhaltsplats. Jag förmodar nemligen, att det ej är hans mening, att myndigheterna skola höras öfver allt der ångbåten går fram, utan endast på de ställen, hvarest den lägger till. Om vi då tänka på en ångbåt, som trafikerar Göta kanal på väg från Stockholm till Göteborg och har sitt rederi i Stockholm, så skulle öfverståthållareembetet, innan det meddelar utskänkningsrätt, höra alla kommunala myndigheter, som finnas på denna långa trade å de orter, der båten lägger till. Såsom bekant finnes det der en stor mängd slussar, af hvilka flera på sina ställen ligga i rad, hvarigenom uppehållet blir längre, och tillfälle uppstår för ortens invånare att gå ned till ångbåten och förtära spirituosa. Alla kommunala myndigheter invid slussarne skulle således höras. Herrarne få medgifva, att det skulle blifva ett ganska stort besvär för Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller öfverståthållareembetet att höra så många myndigheter. Icke kan man väl säga åtminstone, att en lagbestämmelse af sådant innehåll vore *praktisk*. Vidare synes motionären vilja, att om vissa kommunala myndigheter — jag fränser helt och hållet de kyrkliga, ty förslaget om deras hörande har motionären tagit tillbaka — afstyrka utskänkning, så skulle Kongl. Maj:ts befallningshafvande låta deraf inverka på sig, så att Kongl. Maj:ts befallningshafvande förbjöde densamma å båten. Jag antar dock att motionären icke menar, att utskänkning skulle förbjudas å den ifrågavarande båten i allmänhet, utan endast vid de tillfällen, då båten lade i land. Nog uppstode det då emellertid ett ganska besynnerligt förhållande. Ett par minuter innan båten lade i land finge utskänkning ske till dess passagerare, men upphörde sådan under det den låg i land; när sedan maskinen åter sattes i gång, finge utskänkningen å nyo börja. Det går väl icke an att göra lagstiftning på det sättet.

Motionärens yttrande var för öfrigt sådant, att jag icke har fullt klart för mig, om han verkligen anser, att de kommunala myndigheternas hörande var det hufvudsakliga, eller om han anser, att Kongl. Maj:t borde hitta på någon annan utväg.

Motionären yttrade, att den utväg, som nu finnes öppen för kommunerna, att petitionera till Kongl. Maj:ts befallningshafvande rörande utskänkningen, icke gerna kunde användas med hopp att dermed inverka på Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut. Ja, hur kan då den ärade motionären tänka sig, att ett yttrande i annan ordning af kommunal myndighet skall mera åstadkomma? Kongl. Maj:ts befallningshafvande är ju i begge fallen fri i sina beslut. Icke

*Om ändringar
i bränvins-
föreljnings-
förrordningen.
(Forts.)*

är det förödmjukande för en kommun att petitionera till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, så att man skulle kunna anse, att en kommun, som petitionerade, befunne sig i en — som jag tror motionären uttryckte sig — bönfällande ställning. Jag anser, att petitionsrätten är en värdefull sak för korporationer och för Riksdagen sjelf. Riksdagen petitionerar ju ganska ofta till Kongl. Maj:t, äfven om det ordet icke begagnas i sådana skrivelser.

I sjelfva verket torde frågan vara en lagskipningsfråga. Jag tror, att anledningen till motionen är den, att det stundom inträffat å platser, der en ångbåt lägger till, att restauratrisen å densamma utskänkt bränvin på olagligt sätt.

Enligt föreskrift i bränvinsföreljningsförrordningen får sådan utskänkning icke ega rum annat än i samband med servering af mat. Men det händer väl stundom, att utskänkning göres äfven vid andra tillfällen. Och det är sannolikt detta, som medfört, att man vill hafva ändring af de nuvarande bestämmelserna i bränvinsföreljningsförrordningen.

Men hvilka nya bestämmelser den ärade motionären och hans anhängare än må ifrågasätta, alltid blir det sådana, som kunna öfverträdas och som måste upprätthållas på det sättet, att personer, som bryta mot dem, åtalas och blifva fälda. Men — säger motionären — att åtala och finna vittnen, som kunna styrka åtalet, är alldeles omöjligt, eller åtminstone en mycket svår sak. Ja, men huru kan man tänka sig att få en bestämmelse i ifrågavarande hänseende utan att på samma gång taga med i beräkning, att, om det brytes deremot, någon finnes, som åtalar förbrytelsen, skaffar bevisning att den skett o. s. v.?

Jag tror icke att man kan uppnå det egentliga syftemål, som den ärade motionären vill vinna, utan att helt och hållet förbjuda utskänkning af spirituösa drycker på passagerareångbåtar.

För öfrigt vill jag påpeka, att bränvinsföreljningsförrordningen i slutet af den paragraf, som behandlar hithörande frågor, innehåller följande bestämmelse: »egande Konungens befallningshafvande att jemväl i öfrigt beträffande utskänkningen föreskrifva de inskränkingar, som kunna finnas nödiga.»

Jag kan icke föreställa mig, att någon Konungens befallningshafvande skall vara obenägen att vidtaga sådana inskränkande bestämmelser, för så vidt det finnes skäl, verkliga skäl för dem.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Byström: Herr talman, mina herrar! Jag tror, att vårt lands nykterhetslagstiftning har många företräden framför motsvarande lagstiftning i åtskilliga andra länder. Men jag tror också, att det finnes vissa fall, särskildt i fråga om lagstiftningen angående utskänkning af bränvin, der förhållandena hos oss äro långt sämre än de äro i något, jag höll på att säga, något enda annat land. Hit räknar jag den på förmiddagen mycket omtalade »aptitsupen», som kanske på många håll har fått tjänstgöra i dag under sjelfva middagen.

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förfordningen.
(Forts.)*

En annan sak, som är synnerligen bedröflig i vårt land, är den omfattande utskänkningen å passagerareångfartyg. Det kan icke bestridas, att förhållandena härvidlag äro mycket bekymmersamma på många, många håll. Och jag tycker det är rent af öfverraskande att finna personer, som så oskuldsfullt kunna tala om denna sak som t. ex. utskottets ärade ledamöter. De säga på sid. 6 i betänkandet: »Om än de af motionärerna öfverklagade olägenheterna förekommit å vissa platser — — —». Ja, »om» var det. Liksom utskottets medlemmar skulle vara obekanta med att här finnas förhållanden, som äro ytterligt beklagliga! Men de äro väl det. De äro väl bosatta i sådana landsområden, att de sällan komma i tillfälle att följa med någon ångbåt och veta därför icke, huru det är stäldt. Och dess bättre finnes det vissa ljuspunkter — såsom en ärad man skref i en tidning härom dagen, då han gjorde några jämförelser mellan Sverige och utlandet. Såsom exempel på sådana ljuspunkter anförde han, att på båtarna, som gå mellan kongl. slottet och nationalmuseum, utskänkning ännu icke börjat.

Särskildt hvad gäller utskänkningen på de ångbåtar, som trafikerå våra skärgårdar — jag tänker här närmast på Stockholms skärgård — vet hvar och en, som företagit en ångbåtsresa der, att de förhållanden, som i detta afseende råda ombord, äro högst beklagliga. Ehuru det uttryckligen står i förordningen, att utskänkning ombord å passagerarefartyg icke får ske åt andra än till besättningen och till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid, är det nemligen så, att hela båten synes vara en restaurationslokal. Det serveras icke blott i ett visst rum, utan i alla salonger och på öfverdäck, ja, öfver allt. Det finnes få saker, som utländingar så mycket förundra sig öfver, som den oerhörda utskänkning, som förekommer på våra passagerareångbåtar. Och jag vågar påstå, att hvem helst af herrarna, som kommer i tillfälle att samtala med utländingar i denna sak, skall möta just detta omdöme. Det finnes säkerligen icke någonstades i verlden, der en så beklaglig utskänkningsexistens existerar ombord å passagerareångfartyg, som just i Sverige.

Jag anser därför att den fråga, som här väckts, kan ha fullt fog för sig, äfven om det är svårt att finna det bästa sätt, på hvilket den skall kunna lösas. Och jag tror, att det ligger en gifven fördel deri, att kommunerna tillförsäkras medbestämmanderätt i detta fall. Att det kan möta svårigheter att genomföra en sådan bestämmelse, det kunna vi förstå litet hvar. Och särskildt då de, som på inga vilkor vilja ha några begränsande bestämmelser härvidlag, få uppträda i frågan, kunna de hitta på alla möjliga svårigheter, som de anse oöfverstigliga. Men det har alltid varit fallet i alla nykterhetsdebatter. Så snart en fråga der bragts på tal, har det städse hetat från motsidan: »Det går icke, det går icke». Skulle det visat sig vara sant, som vid sådana tillfällen sagts af våra motståndare, hade vi aldrig haft de lagar, vi nu hafva, utan de gamla, som dock ingen af oss nu anser vara bättre än de nuvarande. Men

Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.

(Forts.)

dem, vi nu hafva, anse vi ingalunda vara fullkomliga, utan väl behöfva förbättras.

Jag tror, att här är ett fält, der Riksdagen bör göra något. Det kan ju finnas olika sätt att gå till väga för att nå målet. Men är det så, att kommunerna icke skola ha någon medbestämmanderätt här, utan att man skall hafva det så, som friherre von Knorring antydde i afseende på resan kanalvägen mellan Stockholm och Göteborg, då kan man ju taga en polisman eller annan uppsyningsman ombord för att vaka öfver att lag, ordning och skick upprätthållas, på samma sätt som den sjöfarande tager kronolots eller långlots ombord för att hitta fram öfver farliga farvatten.

Men det är besvärligt för Konungens befallningshafvande att höra kommunerna, säger man. Ja väl. Men det kan vara besvärligt äfven för kommunerna att taga reda på de existenser, som gå förlorade genom utskänknigen på passagerarfartyg. Jag skulle kunna illustrera detta med exempel, som jag haft tillfälle samla under resor såväl i skärgården som uppåt Norrland och annorstädes. När man t. ex. nu har i stad eller på land förbud mot utskänkning efter viss timma på qvällen, så borde ej å båten, då den ligger vid land, få utskänkas rusdrycker efter denna tid. Men huru går det nu till? Jo, när ångaren kommer och lägger i land, ställes det stundom till någon slags festlighet, och man anser sig i många fall ha rättighet att utskänka, om det också vore hela natten. Så går det till, åtminstone på åtskilliga ställen.

Jag finner för min del, att föreliggande fråga förtjenar den största uppmärksamhet. Och det måste finnas någon väg att lösa den genom ett Riksdagens beslut. Men då jag icke kunnat, såsom motionären formulerat sitt förslag, till alla delar gilla och instämma med honom i hans hemställan, har jag icke heller nu något yrkande att göra. Jag har endast velat framhålla min ståndpunkt i frågan.

Herr *Hammarström* instämde häruti.

Herr Meyer: Herr talman! Utskottet har icke på minsta vis betviflat rättigheten af de uppgifter, som den ärade motionären lemnat derom, att utskänknigen af spritdrycker på passagerarfartyg på många ställen gifvit anledning till högst beklagliga förhållanden. Utskottet har icke heller för sin del ansett, att ej dessa förhållanden förtjenade all möjlig uppmärksamhet, och att man, så vidt möjligt, borde söka råda bot derpå och förhindra, att sådana missförhållanden och lagöfverträdelser, som egt rum, skulle få förekomma. Men utskottet har icke kunnat finna någon utväg att ernå detta mål. Och motionären har icke heller kunnat anvisa någon sådan. Motionären har förklarat, att han icke sjelf visste, huru man härvidlag borde gå till väga. Derför väckte han sin motion, för att han önskade, att Riksdagen skulle afåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t, som skulle kunna lösa den gåtan, huru man skulle kunna afhjelpa de rådande missförhållandena.

Men då den ärade motionären vidare säger, att han önskat, att

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.*
(Forts.)

åtminstone de kommuner, der ångfartyget ligger öfver nätterna, skulle höras, så att man åtminstone kunde få utskänkningen förbjuden under fartygets uppehåll på dessa ställen, har han visat hur litet han tänkt sig in i frågan. Ty det kan hvarken han eller någon annan säga, på hvilken ort ett ångfartyg kommer att ligga öfver natten. Och för att Kongl. Maj:t skulle kunna utfärda en sådan förordning, skulle Kongl. Maj:t först och främst vara herre öfver väder och vind för att bestämma, om ångbåten skall lägga till på det eller det stället.

Man kan vidare icke jemföra förhållandena vid en badort med förhållandena på ett passagerarefartyg. Det har redan påpekats, att badorten, den vet man hvar den ligger. Den ligger inom en kommun. Men ångfartyget passerar under sin färd flera kommuner och lägger till på olika ställen. Men huru skulle det nu anordnas? Skulle Konungens befallningshafvande hafva skyldighet att höra kommunerna, alla de kommuner, der ett passagerarefartyg under en resa lägger till, antag på väg mellan Stockholm och Göteborg, skulle Konungens befallningshafvande ha skyldighet att höra dessa kommuner och rätta sig efter hvad dessa kommuner föreslå? Det synes mig alldeles omöjligt att stifta en sådan lag.

Det är just svårigheten att finna, hvad man skall göra i denna sak, som gjort, att utskottet icke kunnat komma med något förslag och som tvingat utskottet att yrka afslag på den föreliggande motionen.

Nu fäste den ärade motionären uppmärksamheten dervid, att utskottet sagt, att kommunerna ju kunde petitionera hos Konungens befallningshafvande för att få utfärdadt förbud för ångfartyg att utskänka brännvin, då de komma till de resp. kommunerna. Och han menade, att kommunerna derigenom skulle komma i en ovärdig ställning. Han glömde, den ärade motionären, att Konungens befallningshafvande eger rättighet att göra den inskränkning han behagar i den rättighet Konungens befallningshafvande meddelat för passagerarebåtar att utskänka ombord. Således föreställer jag mig, att, om det visas, att ordningen icke upprätthålles, utan lagöfverträdelse ega rum, Konungens befallningshafvande, efter petition af kommunerna eller på annälan af kommunerna, — man må kalla det hvilket man vill — icke skall tveka att vidtaga åtgärder. Och de åtgärderna skulle då antagligen bestå deri, att Konungens befallningshafvande förbjuder all utskänkning på båten. just därför att vederbörande befäl visat sig icke vara mäktigt att upprätthålla ordningen. Ty hvad man klagat öfver här, är icke den tillåtna utskänkningen om bord, utan missbruket af utskänkningen, den lagöfverträdelse, att man i hamn säljer brännvin till andra personer än dem, man fått rättighet att sälja till. Det är nemligen icke fråga om att få full laga bevisning för att få en ångbåt beröfvad denna rättighet. Det är icke fråga om att gå till domstol och passera alla instanserna för att få rätt, ty Konungens befallningshafvande är härvidlag suverän. Det behöfves blott, att man hos Konungens befallningshafvande visar, att den och den ångbåten missbrukat sin

Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)

rättighet för att Konungens befallningshafvande skall kunna in-
draga den.

Den ärade motionären strök en del af sitt yrkande, han strök
de kyrkliga myndigheterna. Jag tillåter mig nu hemställa, att kam-
maren fortgår på samma väg, som han beträddt, och äfven stryker
de kommunala myndigheterna. Jag yrkar bifall till utskottets hem-
ställan.

Herr Hultkrantz: Herr talman! Att ifrågavarande sak är i
högsta grad behjertansvärd, torde icke någon förneka. Ty det är
alldeles visst, att det är ytterst vanligt, att ordningar och oskick
oupphörligt förekomma på ångbåtarna. Det är en mycket svår sak
att kunna få någon rättelse uti dessa missförhållanden.

Nu var det någon talare, som påpekade den utvägen, att man
kunde petitionera och på det sättet vinna målet. Jag är temligen
väl underrättad, huru det brukar gå till i den saken. I ett fall,
som jag har mig särskildt bekant, gick det nemligen så, att samtliga
kommuner utefter en segelled ingingo till landshöfdingeembetet
och begärde, att utskänkning på ångbåtar skulle förbjudas. Det lyckas
ett år, och då tänkte man, att man skulle kunna vinna sitt mål
äfven för ett annat på samma sätt. Men följande år finga ångbåtarna
sina utskänkingsrättigheter som tillföre. Sedan har det gjorts
försök flere gånger, men det har misslyckats. Denna utskänkning
har ledt till mycket stora obehag utefter hela segelleden, för att nu
icke tala om det förfärligt sorgliga lif, som föres ombord på ång-
båtarna, så att man emellanåt nästan är förskräckt att begifva sig
med dem som passagerare, ty der förekommer mängen gång ett
förskräckligt supande och dåligt lif öfver allt.

Nu säger man: öfverklaga då detta! Ja, det är ett sätt, som
skulle kunna ha sin användning. Men det är icke så godt att öfver-
klaga och bevisa det, ty dertill fordras giltiga skäl och lagliga bevis.
Ångbåtarna ha ju rättighet att utskänka så mycket som helst, när
de gå, fastän det i författningen heter endast till spisande gäster.
Såsom en föregående talare påpekade, är det icke blott på skärgårds-
båtar utan äfven på kanalbåtar, som sådana här sorgliga saker före-
komma; äfven der ser man ofta många, som äro druckna och många,
som sitta och dricka snart sagdt öfver allt, så att man icke kan få
en plats, der man kan slippa att sitta bland drickande. Detta är
nu mycket svårt och sorgligt, men derjemte förekommer ett annat
oskick, särskildt utefter den segelled jag nu tänker på, som det många
gångar varit fråga om att beifra för att få vederbörande fälda, men
det har icke lyckats. Båtarna begagna sig helt enkelt i vidsträckt
omfattning af sin rättighet att, när de äro under gång, sälja till
hvilken som helst. Detta gör, att personer som passagerare stiga
på vid en brygga och förse sig sedan med dryckesvaror i sådan
myckenhet, som de anse sig vilja ha och behöfva — kanske också
en ofta har särskildt uppdrag att på salningens väg köpa åt de andra.
Men de gå alltid så till väga, att man icke kan komma på dem och
få dem lagförda annat än med yttersta svårighet, åtminstone har

det icke lyckats för oss. Sedan stiga de af vid en annan brygga väl försedda med spritvaror. Detta visar, att det är af högsta nöd att något göres.

Nu säger man, att det är ytterst svårt att kunna göra något härvidlag, och det medger jag mycket väl. Men det är också en stor svårighet att ha detta onda, utan att kunna göra något för att få det bekämpadt. Derfor tror jag för visso, att den begäran, som här har framställts, särskildt den som framställts af herr Sandquist, icke är för långt gången, hvarför jag ber att få hemställa om bifall till hans yrkande.

Herr Eriksson i Elgered: Herr talman! Det kan väl icke vara behöfligt att påvisa de svårigheter, som förefinnas härvidlag, då de ledamöter af utskottet, som redan yttrat sig, afgifvit bekännelse derom. Man kunde deremot hafva förmodat, att de skulle hafva uttalat sig mera sympatiskt för motionen än hvad de gjort. Men orsaken, hvarför de icke kunnat göra detta, angifva de, liksom utskottet sjelft, bero på att svårigheterna i detta fall äro oöfverstigliga. Till dessa svårigheter hänförde friherre von Knorring det förfärliga besvär, som skulle uppstå för vederbörande Konungens befallningshafvande att taga reda på utlåtandena ifrån alla de kommuner, som ligga utefter ångbåtarnes trafikleder eller der ångbåtarna lägga till, så mycket mer som det här icke endast gälde kommuner inom ett begränsadt område, utan ofta kommuner inom flera län, hvilka skulle yttra sig i saken. Men då får jag först och främst för min del säga det, att, äfven om det möter mycket, mycket stora svårigheter, måste man likväl i statens och folkets eget och bästa intresse se till att lagstiftningen går i den riktning, att icke folket i moraliskt afseende förderivas, äfven om myndigheterna derigenom skulle få åtskilliga svårigheter att komma till rätta med saken. För öfrigt skulle jag be den ärade friherren komma i håg den grundsats, som en gång uttalades i denna kammare, att embetsmännen äro till för folket och icke folket för embetsmännen. Om därför embetsmännen måste underkasta sig åtskilliga svårigheter och mycket arbete för att realisera en för samhället nyttig sak, måste de likväl finna sig deri. För öfrigt tror jag nog, att det finnes utvägar att komma till klarhet i detta afseende.

Man säger, att motionären icke klart stipulerat hvad han egentligen vill: om Konungens befallningshafvande endast skall höra de kommunala myndigheterna, eller om det skall medgifvas dessa medbestämmanderätt, så att, om kommunalstämman och kommunalnämnden vore eniga att afstyrka, Konungens befallningshafvande icke längre skulle hafva vetorätt deremot. Nå väl, om motionären härutinnan begätt ett fel att icke klart precisera sitt yrkande i frågan, finnes deruti något rimligt skäl, hvarför man skulle afslå motionen? Ingalunda! Ty skulle man icke få framkomma annat än med fullt utredda förslag till regeringen, skulle ju regeringen aldrig behöfva tillsätta komitéer för utredning af en fråga. Nej, här är verkligen de obotfärdiges förhinder.

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)*

Om ändringar
i brännvins-
föreljnings-
förrordningen.
(Forts.)

Samme ärade friherre sade, att kommunernas petitionsrätt skulle ha samma betydelse, som om det funnes sådana bestämmelser införda, som här är fråga om. Ja, friherre von Knorring är så logisk och klarsynt — det har han så många gånger bevisat inom bevillningsutskottet, — att jag sannerligen har mycket svårt att förstå detta yttrande och den jmförelse han deri uttalat. Jag förstår icke huru han kunnat draga en sådan slutsats, ty att det har en vida djupare betydelse, om Konungens befallningshafvande måste infordra kommunernas yttranden, än om dessa endast ha rätt att petitionera, är alldeles uppenbart.

Konsul Meyer anmärkte, att motionären icke anvisat någon utväg; men jag bestrider detta påstående. Han har visat en utväg, äfven om han icke klart formulerat densamma. Att under sådana förhållanden säga, att det icke finnes någon utväg anvisad, är icke med sanna förhållandet öfverensstämmande.

Ja, det var nog mera jag tänkte säga, men jag skall afstå derifrån för att icke trötta herrarne.

Jag skall på grund af hvad i saken anförts och på grund af hvad jag nu sagt och sedan motionären nu strukit orden »och kyrkliga» be att få yrka bifall till hans yrkande.

Häruti instämde herrar *Åkerlind* och *Johansson* i Öija.

Herr Berg i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Om jag icke visste, att ett stort flertal af ledamöterna här i kammaren icke gerna kan ha så särdeles stora personliga erfarenheter om hvilka olägenheter, som äro förbundna med denna utskänkning på passagerarfartyg, helt enkelt af den anledning, att ett stort flertal af dem kanske icke så ofta resa på ångbåt, så skulle jag icke ha yttrat mig i denna fråga. Men då jag bor i Göteborg, och vi der nere rönt olägenheter af det slag, som omnämnas i motionen, ber jag att med anledning deraf få säga några ord.

För min del instämmer jag till alla delar med motionärerna och dem, som förut uttalat sig i saken, om de många olägenheter, som äro förenade med denna utskänkning. Jag kan icke förstå, hvarför man icke skulle kunna lagstifta angående utskänkning på båtar i det syfte motionärerna föreslagit, lika väl som man har stadgat, att i fråga om beviljande af utskänkingsrätt vid helsobrunn och badort åt kommunalstyrelserna skall lemnas tillfälle att derom yttra sig.

Det har invändts mot detta förslag, att det skulle bli så besvärligt, derigenom att så många olika kommunala myndigheter skulle behöfva tillfrågas, och jag erkänner, att det ju skulle bli ganska besvärligt, men jag instämmer å andra sidan härutinnan fullständigt med en föregående talare, att om det är till verklig nytta, måste man naturligtvis underkasta sig besväret.

Det har blifvit sagdt, att man hade den utvägen att man kunde petitionera, och det var egentligen om den saken, som jag ville yttra mig. I Ale härad finnes en mycket energisk och duglig kronolänsman, och denne är på samma gång en ganska ifrig nykterhets-

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)*

vän. Han har nu vändt sig till kommunalmyndigheterna i alla de utefter Göta elf belägna socknar, hvilka tillhöra Ale härad, och genom påverkningar i kommunalstämmorna har han lyckats genomdrifva, att dessa beslutit vända sig till Konungens befallningshafvande i de olika länen med begäran, att utskänkingsrättigheter för ångbåtarna på elfven hädanefter skulle förvägras.

Han har verkligen vunnit sitt syfte. Kommunalmyndigheterna hafva vändt sig till Konungens befallningshafvande i såväl Elfsborgs som Göteborgs län, och på grund af framställningarna hafva båda dessa Konungens befallningshafvande förbjudit utskänkning å ångbåtarna. Att få detta genomfördt har emellertid kostat denne nykterhetsvänlige länsman en oerhörd möda och dertill penningutlägg. Jag tänker nu, att vi alla här äro eniga om, att icke alla kronolänsmän äro nykterhetsvänliga eller att de skulle just vara lifvade att för en god saks skull lägga ut pengar ur egen pung; men jag är nästan säker derpå, att om man skall kunna genomdrifva ett sådant försäljningsförbud som det, enligt hvad jag anfört, åstadkommits i Ale härad, så måste man handla just så som denne kronolänsmannan gjort, ehuruväl jag tror på många orter fins personer, som äro så energiska och ifriga för nykterhetssaken som han.

På grund af hvad som utaf motionärerna framhållits och af hvad här förut blifvit anfördt i saken, ber jag att få yrka bifall till motionen med den ändring, som af herr Sandquist föreslagits.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman, mine herrar! Då det gäller andra lagar, de må vara af hvad slag som helst, förhåller det sig så, att, om någon handlar i strid mot dem, man väcker åtal mot honom och söker få honom straffad. Men om det befinnes, att det är brister i lagstiftningen beträffande vissa brott, söker man få en ändring i denna lagstiftning för att kunna komma åt sådana straffvärda handlingar, för hvilka det för närvarande ej finnes något straff stadgadt i våra lagar. Så är emellertid icke alltid förhållandet rörande brännvins- och öllagstiftningen. Å detta område händer det ofta, att vi göra oss skyldiga till verkliga och stora misstag. Vi klaga ofta öfver olaglig såväl öl-, som brännvinsförsäljning, men vi göra just ingenting för att tillämpa de lagar deremot, som vi redan hafva. Jag skall med anledning häraf berätta några förhållanden från min hemtrakt. Der hade vi en gästgifvare, som olagligt sålde öl. Nykterhetsvännerna klagade öfver detta och talade äfven med mig om den saken. Jag sade då, att jag tyckte att det vore länsmannens sak att väcka åtal mot honom, om han sålde öl olagligt. Men det svarades mig, att länsmannen hade mycket svårt att kunna sjelf konstatera, huruvida en gästgifvare olagligt sålde öl; är länsmannen närvarande, så aktar sig nog gästgifvaren att sälja något öl. Vi få väl lof då och ställa så till, sade jag, att vi få vittnen emot denne gästgifvare, så att vi kunna anmäla honom för länsmannen och få honom stämd, så blir det nog bättre beträffande denna utskänkning. Ja, så gjorde man, och följden blef den, att denne gästgifvare åklagades och dömdes för olaga ölutskänkning.

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förrordningen.
(Forts.)*

En tid derefter började han å nyo sälja öl; nykterhetsvännerna skafade om igen vittnen, och mannen dömdes en gång till; och sedan har jag icke hört att han sålt öl olagligt.

Det synes mig nu, som om man kunde gå på detta sätt till väga äfven i förevarande fall. Här har man nu, och det med rätta, klagat öfver brännvinsutskänkningsen på ångbåtarna. Sjelf har jag någon gång rest i skärgården och kan intyga sanningsenligheten af de utaf en talare på stockholmsbänken lemnade upplysningarna. Så vidt jag kan förstå är emellertid hvad han anförde helt enkelt olaga brännvinsförsäljning, och då synes det mig som om det tillhörde nykterhetsvännerna att förena sig och söka få åtal till stånd emot de skeppare, på hvilkas båtar sådan försäljning bedrifves, och således få den författning, som redan finnes, fullt tillämpad. Visar det sig då, att detta sätt icke hjälper, då först blir det nödvändigt att söka få skärpta lagbestämmelser till stånd.

Men då säger man naturligtvis — hvad för öfrigt redan blifvit invändt — att det är svårt för att icke säga omöjligt att få säljaren åtalad, då det ju ofta icke skulle finnas något giltigt bevis på att han sålt olagligt. Men det synes mig att då, såsom en talare sade, försäljningen sker hvar som helst på hela båten, men det i förordningen fins föreskrifvet huru försäljningen får tillgå, det icke skulle vara så svårt att få ett åtal till stånd. Och, mine herrar, om det skulle vara omöjligt att få bevis på dem, när de sälja olagligt *nu*, då frågas: blir det något lättare att få bevis mot dem, om kommunalmyndigheterna skulle få rätt att bli hörda och dervid afstyrka, men Konungens befallningshafvande ändå lemnar utskänkningsrättigheter åt dessa båtar i strid mot dessa kommunalmyndigheters önskan? Då, äfven efter den begärda nya lagstiftningens införande, brännvin lagligen kunde få säljas på båtarne, och skepparne tillika i alla fall sålde olagligt, så blefve ju förhållandet såsom förut; man finge icke något starkare bevis mot dem för det.

Härmed har jag nu velat hafva sagdt, att jag tror, det vi som arbeta i nykterhetens intresse borde bekänna oss skyldige att taga reda på och tillämpa de lagar vi nu hafva, så att, så snart på vare sig ångbåtar eller annorstädes olaga försäljning af öl eller brännvin sker, åtal deremot väckes. Skulle icke detta sätt vara tillräckligt, då är det tid på att söka få förordningarna förbättrade. Jag tror visserligen, att det beträffande såväl brännvins- som maldrycksförordningarna skulle vara godt att få skärpta bestämmelser, men jag vill i alla fall än en gång påpeka, att det icke hjälper med skärpta bestämmelser, när i alla fall ingen finnes, som försöker få åtal till stånd emot dem, som bryta mot bestämmelserna — i alla händelser är det högst få, som försöka få någon olaglig försäljare åtalad. Härmed har jag icke velat yrka afslag på motionen, som jag tvärtom anser vara mycket behjertansvärd; men i det skick frågan för närvarande föreligger anser jag mig icke kunna göra något yrkande. Jag har blott velat säga, att jag tror, det många af dem, som arbeta för nykterhetssaken, jag såväl som många andra, icke göra tillräckligt

i den vägen, icke begagna oss af de utvägar, som redan stå till buds.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! En talare har nyss sagt, att denna sak är mycket behjertansvärd, och derom äro vi väl alla enige, att den så är. Men just därför, att den är så behjertansvärd, anser jag det vara af allra högsta vikt att vi nykterhetsvänner, när vi framlägga våra motioner i Riksdagen, också se till, att dessa motioner äro affattade i den rigtning, hvori vi vilja att reformerna skola gå. Nu vill man, att Riksdagen skall skriva till Kongl. Maj:t och begära den förändring i bränvinsförsäljningsförordningen, att vederbörande kommuner skola höras, innan ifrågasvarande utskänkingsrättigheter meddelas. Jag hade trott, att motionärerna skulle haft någon erfarenhet om huru betydelselöst ett stadgande i den rigtningen skulle blifva, när det ej tillika bestämmes, att sådan rättighet icke får meddelas, derest både kommunalnämnd och stämman afstyrkt ansökningen. Vi hafva ju litet hvar af oss erfarit, huru det i sjelfva verket går till, när Konungens befallningshafvande meddelar de utskänkingsrättigheter, som omtalas i § 13 af bränvinsförsäljningslagen, och hurusom i de fall, der Konungens befallningshafvande skall höra kommunerna, men icke har skyldighet rätta sig efter kommunernas önskan, utskänkingsrättigheter beviljas i strid mot denna önskan.

Nu säger man, att vi skola skriva till Kongl. Maj:t och begära en ändring; men hur skulle det för oss nykterhetsvänner ställa sig, om Kongl. Maj:t behagade vidtaga precis den ändring, som motionärerna här begärt? Vi skulle komma att känna oss rätt besvikna, ty vi skulle få se, hurusom Konungens befallningshafvande fortfarande skulle, i många fall åtminstone, meddela dylika rättigheter, äfven om kommunerna afstyrkt. För min del har jag redan den sorgliga erfarenheten, att Konungens befallningshafvande meddelat rättigheter äfven i de fall, då kommunerna enligt nu gällande bestämmelser skola höras men icke hafva någon bestämmanderätt. Jag må gerna erkänna, att motionen innehåller en mycket from önskan, och finge vi en lag i enlighet med motionärernas förslag, så finge vi också en from lag, men en mycket betydelselös sådan. Jag beklagar mycket, att motionären, som nog önskat få en effektiv lagstiftning till stånd, icke genomtänkt innebörden af sin motion. Det går icke an att skriva en sak och mena en annan.

Det har af en talare sagts, att, ehuru väl motionen vore ofullständig, vi ändå borde skriva någonting i denna sak till Kongl. Maj:t, som då skulle kunna vidtaga erforderliga åtgärder i motionens syfte. För min del kan jag icke finna, att något sådant går för sig; vi kunna väl icke skriva om något annat än hvad motionen innehåller, och sedan Kongl. Maj:t fått saken om hand, är han väl icke skyldig att gå längre än hvad Riksdagen begärt i sin skrifvelse. Så behjertansvärd saken än må i sig sjelf vara, har jag ingen annan råd än att yrka bifall till utskottets hemställan.

*Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
förordningen.
(Forts.)*

Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förfordningen.
(Forts.)

Öfverläggningen var härmed afslutad. Sedan herr talmannen framställt propositioner å de derunder gjorda yrkanden, biföll kammaren utskottets hemställan.

Under *punkten 4* hemställde utskottet, att Riksdagen måtte, med bifall till en af herr *J. Ericsson* i Vallsta inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 85, besluta, att å § 4 i brännvinsförsäljningsförfordningen skulle gifvas följande förändrade lydelse:

1. Ej må någon tillhandagå allmänheten med anskaffande af brännvin i mindre belopp, än han sjelf eger försälja.

2. Ej heller må innehafvare af rättighet till försäljning af brännvin låta vare sig mot efterkraf eller postförskott för köpeskillingen eller genom ombud å annat ställe än det, der han sin försäljningsrätt utöfvar, till köpare utlemna brännvin i mindre belopp än 250 liter.

Har innehafvare af rättighet, hvarom ofvan säges, till annat ställe än det, der han sin försäljningsrätt utöfvar, under sin egen adress försänt eller låtit försända brännvin i mindre belopp än 250 liter och låter han annan person mot postförskott bekomma skriftlig handling, innefattande bemyndigande att hos den, som brännvinet mottagit, afhemta detsamma, vare det, der sådant afhemtande sker, ansetd såsom om brännvinet blifvit af rättighetsinnehafvaren genom ombud å det ställe, der afhemtandet sker, till köparen utlemnadt.

Vid *punkten* var fogad reservation af herr *Cavalli*, hvilken ansett, att utskottet bort hos Riksdagen hemställa om afslag å ifrågasvarande, af herr *Ericsson* i Vallsta väckta motion om ändring af § 4 i brännvinsförsäljningsförfordningen.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Widén*: Herr talman! Mine herrar! Jag skall tillåta mig att yrka afslag på den nu föredragna hemställan, och då jag gör ett sådant yrkande, som går stick i stäf mot ett, åtminstone från denna kammare enhälligt bevillningsutskott, gör jag det icke med hänsyn till den blifvande utgången af frågan, ty såsom det för herrarne torde vara bekant, har utskottets hemställan afslagits i Första Kammaren, och då lærer frågan vara fallen, Andra Kammarens beslut må utfalla huru som helst. Utan jag gör detta yrkande därför, att jag ansett, att äfven i denna kammare en röst bör höjas mot det nu föreslagna, enligt hvad mig synes, mycket egendomliga och, jag vågar säga det, just ur den prohibitiva nykterhetslagstiftningens synpunkt skadliga stadgandet.

För att grunda mitt afslagsyrkande torde det möjligen vara nog att åberopa den omständigheten att, enligt hvad justitierådet *Afzelius* under diskussionen i Första Kammaren upplyste, högsta domstolen sistlidne lördag expedierat ett utslag, enligt hvilket ett sådant förfarande, som man här afsett att förbjuda, blifvit straffadt.

Vår nu gällande lag är således redan tillfyllestgörande i förevarande afseende.

Det skulle, sade jag, möjligen vara nog att åberopa nämnda omständighet, men då min ståndpunkt icke uteslutande grundar sig på sagda prejudikat, utan var densamma redan innan detta blef känt, ber jag att något närmare få motivera denna ståndpunkt.

Jag vill då till en början förutskicka den anmärkningen, att jag för min del är vän af en prohibitiv nykterhetslagstiftning. Det skulle naturligtvis bevisa föga, att jag här säger det, men jag kan hänvisa till handlingar och uttalanden af mig både såsom tjänsteman och eljest, hvilka visa, att mitt påstående verkligen är berättigadt.

Det här förslaget, har som bekant torde vara, sin upprinnelse i en skrifvelse af Riksdagen den 21 mars 1899, uti hvilken Riksdagen, med åberopande af de af utskottet nu relaterade förhållandena, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa undersökning rörande ifrågavarande missförhållanden samt till Riksdagen inkomma med förslag till den ändring i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, hvartill berörda undersökning möjligen kunde gifva anledning.

Denna undersökning verkstälde Kongl. Maj:t på det sättet, att yttranden infordrades från Konungens befallningshafvande i länen och öfverståthållareembetet. De yttranden, som inkommo, gäfvos vid handen, att ett sådant förfarande som nu ifrågavarande existerade i Norrbottens och inom en socken af Vesterbottens län. Deremot meddelade de andre Konungens befallningshafvande, att de icke kände till något sådant missförhållande. Man skulle emellertid hafva trott, att undersökningen icke blott skulle afse att få sakförhållandet konstateradt, utan att den tillika skulle innefatta utredning, huruvida nu gällande lagstiftning vore effektiv mot ett sådant missförhållande, och om, der så ansåges vara fallet, vederbörande åklagaremyndigheter gjorde sin skyldighet för att skaffa lagen respekt. Något sådant kan man dock icke finna hafva egt rum. Att döma af uttalandet från Konungens befallningshafvande i Norrbottens län, vill det dock synas, som om försummelse från åklagaremakts sida verkligen vore för handen. Konungens befallningshafvande säger nemligen, att det ifrågavarande förfarandet i synnerhet användes af personer, som yrkesmessigt bedrifva oloflig bränvinsförsäljning. Den, som yrkesmessigt bedrifver oloflig bränvinsförsäljning, han bör straffas efter ett helt annat lagrum än det, hvartill det nu föreslagna stadgandet skulle hänföra sig; och man behöfver och bör icke för att komma åt honom anlita ett stadgande om förbud att skicka bränvin mot postförskott, lika litet som ett dylikt stadgande skulle medföra någon verkan, derest icke åklagaremakten nitiskt fullgör sin pligt.

Konungens befallningshafvande i Södermanlands län framhöll i sitt yttrande i ämnet, att lagens stadganden redan voro fullt tillräckliga, för att ett sådant förfarande, som det nu ifrågavarande, skulle kunna drabbas af straff. I denna del har Konungens befall-

*Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
förordningen.
(Forts.)*

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
föreskrifningen.*

(Forts.)

ningshafvande nu fått rätt; men det hade efter mitt förmenande icke gerna kunnat gå på annat sätt, än högsta domstolen nu dömt. Innan jag kände till detta prejudikat, hade jag talat med många domare angående den här frågan, och alla, jag frågat, ha sagt, att de ovilkorligen skulle fälla en person, som blefve förvunnen till ett dylikt förfarande.

Det är de lagskipande myndigheterna, som skola sättas i rörelse, icke de lagstiftande, mot det nu öfverklagade onda. Men det är det, man icke gör — eller, för att anföra en nykterhetsvänlig talares yttrande under debatten öfver näst föregående fråga: vi vilja väl göra nya lagar, men göra alldeles för litet för att få tillämpade dem, vi redan hafva. Hvad tjena dock de nya lagarne under sådant förhållande till? De blifva lagar på papperet. Det första vilkoret, för att en prohibitiv lag skall verka, är, att lagöfverträdaren befordras till laga näpst.

Nu skulle jag i alla fall kunna vara med på den föreslagna lagstiftningen, oaktadt dess onödighet, om jag icke ansåge, att den vore rent af skadlig. Det förhåller sig nemligen på det sättet, att den lag är bättre, som är hållen i mera allmänna ordalag, så att säga angifver det typiska fallet. Försöker man att detaljera, såsom utskottet och motionären här gjort, så blir domaren tveksam om huruvida stadgandet verkligen är tillämpligt på några andra fall än dem, som i detalj beskrivas, och vågar ej använda lagen på andra, der ej lagens ord bokstafligen passa in. Dermed hafva vi emellertid äfven öppnat dörren på vid gafvel för lagens kringgående i mycket större skala än förut. Det torde icke vara obekant, att inga äro så skickliga i att hitta på utvägar att kringgå lagen som just bränvinshandlare och lönkrögare. Och alldeles säkert är, att ju mer detaljerad lagstiftningen blir, ju mer den afviker från det typiska, dess större blir lättheten för dessa att kringgå lagen. Det är för öfrigt öfver hufvud taget ett genomgående fel i vår nykterhetslagstiftning, att den fördjupar sig för mycket i detaljer. Detta torde visserligen mindre gälla brännvinslagstiftningen än maltdryckslagstiftningen, på hvilket senare område det är synnerligen i ögonen fallande. Så snart man lagstiftat om ett sätt för bedrivande af maltdrycksförsäljning, hitta maltdrycksförsäljarne på ett nytt sätt, som icke är omtaladt i lagen, och så är lagen ineffektiv. Detta är nog en erfarenhet, som herrarne gjort.

Då jag således anser, att ett stadgande af den beskaffenhet, som här är i fråga, skulle vara icke blott onyttigt, utan äfven skadligt, så ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Meyer: Den föregående ärade talaren yrkade afslag å utskottets hemställan och åberopade såsom skäl, att domstolarne redan nu döma sådana förseelser, som man afsett att träffa genom den bestämmelse, som man nu vill hafva införd i lagen. Det är ju mycket lyckligt, om så är förhållandet. Och man kan ju då säga, att det skulle vara öfverflödigt att sätta in den bestämmelse, som motionären ville ha in och som utskottet tillstyrkt. Men då den

ärade talaren säger, att det är farligt att sätta in en dylik bestämmelse, därför att man derigenom detaljerar, och det är farligt att detaljera en lag, så vill jag påpeka, att det här redan fins en detaljbestämmelse, och det är rörande försändning af bränvin mot efterkraf. Vid en försändning mot *efterkraf* öfverlemnas varorna åt jernvägen eller ångbåten, med hvilken försändelsen sker, och dessa inkassera liqviden. Och då man försänder varan mot *postförskott*, så förhåller det sig på samma sätt, utom att det är postverket i stället, som inkasserar liqviden. Har man den bestämmelsen, att man icke får sälja mot efterkraf, men det icke står något om försäljning mot *postförskott*, så kunde det inträffa, att en domstol skulle kunna säga, att försäljning mot efterkraf är förbjuden, men icke försäljning mot *postförskott*, och att domstolen därför icke skulle fälla en person, som sålt bränvin mot *postförskott*. Då det således redan finnes en detaljbestämmelse i fråga om efterkraf, så anser jag det nödigt, att det äfven finnes en detaljbestämmelse rörande försäljning mot *postförskott*, så vida man icke på grund af att högsta domstolen redan dömt en person för försäljning af dylikt slag anser alltsammans öfverflödigt. Men jag anser, att man icke bör fästa sig vid detta här i dag. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om ändringar
i bränvins-
försäljnings-
föreskrifningen.
(Forts)

Herr Widén: Herr talman! Den siste talaren framhöll, att det stode redan nu stadgadt i förevarande lagparagraf, att försäljning af bränvin mot *efterkraf* är förbjuden, och att man just därför skulle behöfva lägga till, att äfven försäljning mot *postförskott* likaledes är förbjuden, då mellan dessa begge fall föreläge den åtskilnad, att i förra fallet försändningen skedde med jernväg eller ångbåt och i senare fallet med posten. Jag tillät mig nyss anföra, att högsta domstolen expedierat ett utslag rörande det förfarande, som omnämnes i andra stycket af andra momentet, och då äfven detta stycke omfattar försäljning mot *postförskott*, om än mera kompliceradt, är det ju fullt tydligt, att äfven den i första stycket omförmälta försäljningen mot *postförskott*, hvilken är det mera enkla fallet, är straffbar. Och hvad är väl dessutom *postförskott* annat än ett efterkraf, ehuru det bär ett annat namn! Den saken är redan afgjord af den högsta domstolsmyndigheten i vårt land och kan ej vara föremål för tvifvel. För min del anser jag för resten, att det varit alldeles onödigt att någon gång sätta in detta ord »*efterkraf*» i paragrafen. Domstolarne hade nemligen redan förut — det finnes ett prejudikat från 1889, således långt innan ordet »*efterkraf*» sattes in — fält bränvinshandlare, därför att han sålt bränvin mot efterkraf. Jag håller fortfarande på att man bör akta sig att gå för långt i detaljerna, ty då öppnar man, som jag sagt, dörrarne för lagens kringgående. Jag vidhåller mitt yrkande.

Friherre von Knorring: Den föregående talaren anser, att de nuvarande bestämmelserna äro fullt tillräckliga. Det kan väl hysas starka tvifvel derom, dels på grund af hvad som säges i lagparagrafens andra moment, dels på grund af ett uttalande af Konungens

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
föreskrifningen.
(Forts.)*

befallningshafvande i Norrbottens län. Jag skall med anledning häraf be att få uppläsa ett stycke af en skrivelse från poststyrelsen till Kongl. Maj:t, i hvilken skrivelse detta uttalande förekommer: »Till Konungen. Enligt uppdrag af Arjeplougs sockens kommunalstämma hade handlanden Erik Westermark uti en den 29 november 1900 daterad, af bilagor åtföljd skrift — under framhållande, hurusom missbruk och oordningar af många slag uppstått derigenom, att i Arjeplougs socken och, enligt hvad ryktet förmälde, äfven i andra från jernväg aflägsna fjellsocknar den oseden uppkommit och allt mera tillväxte, att beölkningen, synnerligen den s. k. lösa arbetarebefolkningen, med allmänna posten hemtog rusdrycker, hvilka utlemnades från poststationen de tider, då den hölles för allmänheten öppen, och således äfven å sön- och helgdag — i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder förbjuda rusdryckers befordrande med allmänna posten, utom i det fall, att spritvaror för särskilda ändamål utlemnades från apoteken.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, som öfver nämnda ansökning afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har, med förmälan, att samma klagomål, som funnit sitt uttryck i ansökningen, jemväl försports från andra delar af Norrbottens län, och att, enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt, det ifrågasatta förbudet, utan att medföra någon afsevärd olägenhet för den stora allmänheten, skulle komma att i sin mån bidra till nykterhetens befrämjande, tillstyrkt utfärdandet af ett förbud mot postbefordran af spritdrycker i det syfte, som i den underdåniga ansökningen afsåges.»

Häraf framgår, synes mig, att Konungens befallningshafvande i Norrbottens län icke är så likgiltig för ett stadgande i ifrågavarande hänseende, som det föreföll mig, att den ärade talaren från samma län som jag syntes antaga.

Det föreslagna förbudet att sända bränvin mot postförskott afser just sändande af bränvin på posten. Postförskott kan nemligen ej uttagas å annat än postförsändelse.

För att förhindra försändande af bränvin på posten kan man, menar min ärade vän, använda de allmänna bestämmelserna. Detta är dock ganska svårt, då posttjenstemännen sakna befogenhet att undersöka hvad postförskotts-försändelser innehålla.

Hvad vidare beträffar andra stycket, angår detta icke sändande af sjelfva bränvinet på posten, utan blott försändande mot postförskott af fullmakt att uttaga bränvin, som blifvit försänt med jernväg eller på annat sätt. Säljaren adresserar en brännvinskutting på sig sjelf och skickar till en person mot postförskott en fullmakt att uttaga densamma. Genom uppvisandet af denna fullmakt, vill man möjligen säga, är det bevisadt, att bränvinet är betaldt genom postförskott. Nej, det är visst icke bevisadt. Den, som tagit emot postförskottet, behöfver blott säga, att det angick en helt annan sak än fullmakten. Deraf framgår, att saken icke är så enkel, som man är frestad att antaga, och jag tviflar på att man med de bestämmelser, som förut gälla, skall kunna hindra lagens kringgående.

Det har antydts — jag mins icke ordalagen — att det icke skulle vara ett riktigt tillvägagående att söka oupphörligen lappa på en sådan lag som denna och, så att säga, följa med, allt efter som det uppfinnes nya sätt att kringgå den. Jag åter anser detta nödvändigt. Här är det fråga om att upprätthålla lagens helgd, och har man en gång begifvit sig in på lagstiftning i ifrågavarande hänseende, anser jag det tillhöra statsmakterna att, så mycket de kunna det, söka göra lagen gällande genom att supplera dess brister med nya bestämmelser. I annat fall vore det så godt att upphäfva hela lagbestämmelsen.

*Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
förelagningen.
(Forts.)*

Herr Widén: Herr talman! Till svar på den siste ärade tälarens anförande vill jag blott framhålla, att Konungens befallningshafvande i Norrbottens län i den af honom refererade skrifvelsen talat *icke om försändelse af brännvin mot postförskott*, utan om *försändelse af brännvin med posten*. Försändning af brännvin med posten träffar man icke med den nu föreslagna lagstiftningen, ty sådan försändning kan ändå mycket väl ega rum. Det föreslagna stadgandets obehöflighet har således icke i ringaste mån gendrifvits genom hvad den siste tälaren påpekat; försändande af brännvin mot postförskott kan man träffa derföretan.

Friherre von Knorring: Det är alldeles sant, hvad den föregående ärade tälaren yttrade, att brännvin verkligen utan att träffas af den nu föreslagna lagbestämmelsen skulle kunna försändas med posten. Också har det varit föreslaget af en motionär, att det skulle meddelas förbud mot försändande af brännvin med posten. Men så långt har man icke velat gå af det skälet, att spirituosa brukar sändas med posten för annat ändamål än för att tillfredsställa personers spritbegär, nemligen för medicinskt och vetenskapligt ändamål. Men herrarne kunna vara vissa derom, att försändande af brännvin med posten till sådana personer, som vilja konsumera det för sitt nöjes skull, sker icke ofta under annat vilkor, än att afsändaren har säkerhet för att få sin betalning, hvilken säkerhet han just skaffat sig genom postförskottet. Det är därför icke nödigt stadga förbud att försända brännvin med posten.

Herr Kronlund: Herr talman! Mine herrar! Jag ber blott att få framhålla, att jag af egen erfarenhet känner till de missförhållanden, som här betonats. Jag vet, att dessa försändelser af spirituosa inom stora delar af Norrbotten blifvit rent af en landsplåga. Innan denna lagändring trädde i kraft, som förbjöd försändelse af spirituosa mot efterkraf, skickades stora partier till olika delar af Norrland, till hamnarna i synnerhet, mot efterkraf. Efter det denna lagändring trädde i kraft, kastade sig alla brännvinshandlare på försäljning mot postförskott. Naturligtvis var det hvar mans mening, att förbud mot dessa postförskott saknades, och meningen bland domarna i Norrbotten åtminstone var den, att ett sådant förfarande

Om ändringar
i brännvins-
försäljnings-
föreskrifningen.
(Forts.)

icke var åtkomligt med lagen, särskildt med hänsyn dertill, att bestämmelser funnes, som innehölle förbud för försändelse af spirituosa mot efterkraf. Detta förbud gör det ännu mera nödvändigt att ytterligare komplettera lagstiftningen med förbud mot dessa postförskott, på det att äfven den utväg, som senare anlåtats, må blifva stängd. Och jag vill betona såsom en oundgänglig nödvändighet, att för att underlätta jagten efter lönkrögarna — och lönkrögarna hota att förderfva stora delar af vårt land — måste brännvinsföreskrifningen specialiseras och detaljeras, så att det ena kryphålet efter det andra stänges. Det nås icke genom några allmänna bestämmelser, utan endast genom specialbestämmelser. Vi veta nog af egen erfarenhet, huru ofantligt uppfinningsrika lönkrögarna äro vid bedrifvande af sitt geschäft, och vi veta också — åtminstone domare — huru svårt det många gånger är att få lönkrögare fast. Det vore därför väl, om de på något sätt kunde göras åtkomliga efter lag. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Fredholm: Jag vill blott framhålla, att förbudet att försända brännvin mot efterkraf lika väl som de kompletterande förbudsbestämmelserna tillkommit i anledning af lagstiftning, som vunnit Riksdagens bifall. Den genomgående principen deri har varit, att ingen, som eger rätt att försälja brännvin, må ega att genom ombud försälja brännvin utom den kommun, der han vunnit denna sin rättighet.

Med anledning af friherre von Knorrings yttrande vill jag nämna, att sedan man i en petition hos Kongl. Maj:t anhållit om förbud mot att med posten försända brännvin, har poststyrelsen i häröfver infordradt yttrande uttalat sig bestämdt emot ett sådant allmänt förbud, som enligt styrelsens förmenande skulle medföra betänkliga vådor. Deremot säger poststyrelsen just ingenting om den här ifrågasvarande bestämmelsen, utan hänvisar derutinnan till hvad derom i Riksdagen förut förekommit och tycks sålunda icke hafva någonting väsentligt att erinra emot en sådan bestämmelse.

För öfrigt vill jag tillägga, att utskottets tillstyrkan af denna motion skett med stöd af det beslut Andra Kammaren förut fattat i denna fråga. Det var med hänsyn härtill, som vi i utskottet icke nu ville motsätta oss motionärens begäran, utan tillstyrkte uppdragandet i lagstiftningen af en åtgärd, som bevillningsutskottet redan förut föreslagit och som till dels varit framkallad af en kongl. proposition. Vid granskning af den sistnämnda propositionen fann utskottet visserligen, att den gick längre, än afsigten varit, och fann den för öfrigt icke vara så beskaffad, att den kunde oförändradt tillstyrkas, hvarför gjordes den ändring, som redan förut blifvit af denna kammare godkänd.

Öfverläggningen i detta ämne var härmed afslutad. Efter af herr talmannen i afseende å de derunder gjorda yrkandena framställda propositioner biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 2.

Till afgörande förelåg härefter bevillningsutskottets betänkande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tullen å majs.

Om tullen å majs.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 35, hade herr *M. Dahn* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes låta utreda, huruvida icke de hinder, som ansåges förefinnas mot borttagandet af tullen å majs, särskildt hvad bränvinstillverkningen beträffade, skulle kunna undanröddjas genom ändrad lagstiftning, och i sådant fall till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

Utskottet hemställde emellertid, att herr Dahns ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet hade reservationer afgifvits af herr *Fredholm*; samt af herrar *Brodin*, *Bromée* i Billsta, *Meyer*, *Jansson* i Krakerud, *Lundström*, *Ericsson* i Ofvanmyra och *Wittsell*, hvilka hemställt, att Riksdagen, med bifall till herr Dahns motion, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes låta utreda, huruvida icke de hinder, som ansåges förefinnas mot borttagandet af tullen å majs, särskildt hvad bränvinstillverkningen beträffade, skulle kunna undanröddjas genom ändrad lagstiftning, och i sådant fall till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

Utskottets ofvanberörda hemställan upplästes, hvarefter ordet lemnades till:

Herr Dahn, som anförde: Herr talman! I min motion har jag sökt uppvisa nödvändigheten af majstullens borttagande för att derigenom åstadkomma, om jag så får säga, en intensivare utveckling af vårt jordbruk. I sådant syfte har jag föreslagit Riksdagen att ingå till Kongl. Maj:t med begäran om en närmare utredning för detta måls ernående, och detta hufvudsakligen för att få utrönt, hvilken inverkan denna tulls borttagande kan hafva på bestämmelserna om beskattningen af bränvinsbränningen. På detta mitt förslag har utskottet svarat, att det är — för att låna ett bevingadt ord — bra som det är, och föreslagit tullens bibehållande. Såsom skäl härför har utskottet angifvit svårigheten att kontrollera, huruvida vid inmäskningen majs förefunnes eller icke. Nu förhåller det sig emellertid så, att vid mäskningen majsens användes vanligen helkott eller åtminstone endast krossad tillsammans med annan säd. I hvilket fall som helst är det lätt för kontrollören att se, huruvida majs finnes i mäsket eller icke. Och man gör sig naturligtvis icke besväret att

Om tullen å
majs.
(Forts.)

sikta majs, då det är fördelaktigare att mäskas in i den krossad eller helkokt, så vida icke meningen rent af är att lurendreja. I så fall har ju kontrollören särskildt skäl att se upp vid inmäskningen. På mikroskopisk väg är det också möjligt att se, huruvida majs mjöl är inblandadt i mäskat. Vidare säger chefen för kontrollbyrån, som lemnat utlåtande i detta afseende:

»Skulle det emellertid anses behöfligt att i sammanhang med borttagande af tullen å majs vidtaga några särskilda åtgärder till förekommande af en vidsträckt användning af majs vid brännerierna, finnas dertill två utvägar, nemligen dels att belägga den till bränvinsbränning använda majs med en särskild afgift, dels att pålägga det af majs tillverkade bränvinet högre skatt än annat bränvin.»

Hvad nu angår den första af dessa utvägar, framhåller chefen för kontrollbyrån, hurusom kontrollen behöfde ökas och att det i de flesta fall skulle behövas två kontrollörer i stället för en, hvilket skulle medföra ökade kostnader för tillverkaren. Tillverkaren är emellertid icke tvingad att tillverka bränvin af majs, och dessa ökade kostnader må väl då vara hans ensak.

Det andra sättet — det af mig påpekade — var, att majsbränvin såväl som bränvin utaf med majs blandade produkter skulle komma att draga en högre skatt. Detta, säger chefen för kontrollbyrån, skulle blifva billigare och enklare, men han framhåller dock äfven här, att det under vissa förhållanden skulle blifva kostsammare för bränvinsbrännarne. Men äfven detta är bränvinsbrännarens ensak; han har ju sjelf att afgöra, huruvida han finner det förenligt med sin fördel att bränna bränvin af majs.

Emellertid är det min uppfattning, att det icke är här, som skon klämmer. Majstullen har ju ansetts utgöra en hörnsten i det nuvarande tullsystemet. Det är dock en egendomlig hörnsten. Majs är ju ett råämne för förädling af ladugårdsprodukter och utgör utan tullåsättning ett synnerligen billigt och dessutom kraftigt foderämne. Skall man nu tänka sig någon utveckling af vår ladugårdsskötsel, så är just frågan att skaffa billiga och kraftiga foderämnena. Danskarne hafva visat oss vägen. Man ser, hurusom danskarne just genom att använda majs till utfodring hafva kommit derhän, att den danska exporten af kött, fläsk, smör och ägg utgör mer än hälften af vår export af trä, arbetadt och oarbetadt, eller, såsom man också kan uttrycka saken, lika mycket som hela värdet af vår öfriga export med undantag af träexporten, ökad med värdet af importen utaf amerikanskt fläsk — cirka 10 millioner kronor.

Att majs utgör ett så utmärkt foderämne, beror på dess kemiska sammansättning. Den kompletterar såväl korn som hafre, ty dess qväfvehaltiga substans är lika stor som kornets och dess fetthalt ungefär lika med hafrens. Detta gör, att detta foderämne visat sig särskildt lämpligt för gödning af svin. Man kan med tillhjälp af detsamma åstadkomma fläsk, som är lika i fetthalt med det amerikanska. Nu har man visserligen sagt, att det nog är sant, att majs passar förträffligt till gödning af svin och nötboskap, men der-

emot invändt, att den icke skulle passa för mjölkkor. Ja, det är riktigt, om man skulle utfordra korna uteslutande med majs, men man utfordrar ju icke heller mjölkkor uteslutande med oljekakor, rapskakor och dylikt, utan man använder samtidigt också kli och saftiga foderämnen såsom morötter, foderbetor, rofvor m. m., och säkert är, att majsen är lämpligare och billigare såsom tillsatt kraftfoder än dessa dyra foderkakor, som köpas i utlandet och som dessutom ofta äro förfälskade. Hvad vidare angår majsens användning för hönsskötseln, så spelar den naturligtvis med afseende på gödning samma roll som i fråga om nötboskapen, men användandet af detta foderämne medför derjemte för äggproduktionen i följd af dess fetthalt stor fördel för bildandet af äggulan. Men det är icke heller meningen, att man skall utfodra fjäderfä uteslutande med majs, utan man skall äfven använda andra ingredienser, såsom affall från köket och framför allt grönsaker under den tid, då sådana finnas.

*Om tullen å
majs.
(Forts).*

Det har visat sig, att Danmark, detta lilla land, som icke är större än ett par medelstora svenska provinser, exporterar lika mycket af kött, fläsk, smör och ägg som vi af trä. Nu har man påpekat, att välmågan i vårt land har stigit så mycket, att vi själva konsumera lika mycket af dessa produkter, som statistiken visar, att exporten nedgått. Detta påstående betyder emellertid ingenting och kan ej heller bevisas, ty då skulle väl samma förhållande hafva egt rum i Danmark, der välmågan ju är ännu större än här. Visserligen har man invändt, att danskarne äro mera sparsamma, men huru sparsamma de än äro, icke svälta de sig, det kan man se på dem. Och oaktadt konsumtionen der som här stigit i sammanhang med välmågan, har detta icke hindrat, att Danmarks export tagit oerhörda framsteg på dessa områden, och därför borde väl äfven de mest ifriga tullskyddsvänner se, att denna tull på majs är en oegentlighet och en abnormitet. Det är en hörnsten, som fräter på byggnaden, och det har visat sig, att äfven framsynta tullvänner hafva erkänt och det för flera år sedan, att så är förhållandet; det behöfver endast påminnas om förre statsministern Boströms anförande i Första Kammaren i fjol och om vår nuvarande jordbruksministers, och ingen lär väl kunna bestrida, att dessa äro så goda tullvänner som någon.

Vidare säger man, att det i fråga om brödsäd skulle blifva svårigheter att kontrollera, huruvida majsmjöl icke blifvit inblandadt i hvetemjöl. Om majs finge införas tullfritt, skulle man nemligen vid qvarnarne förmala sådan och sedan blanda in majsmjöl bland hvetemjölet. Men för det första äro qvarnbolagen i allmänhet millionaffärer, som ingalunda vilja stå risken att på detta sätt förlora sina kunder, och konsumenterna hålla nog sjelfva erforderlig kontroll. Att sälja mängdt för omängdt bestraffas dessutom efter 22 kap. strafflagen med fängelse eller böter, och äfven de handlande, som skulle taga in blandadt mjöl och sälja det för oblandadt, riskera ju äfven att straffas, för det de sålt mängdt för omängdt. Dessutom kan en sådan omblandning af majsmjöl icke ske utöfver en viss gräns i fråga om brödsäd, af det skäl, att majsmjölet innehåller för litet bindeämne. Mer än 20 procent majsmjöl kan därför icke inblandas

Om tullen å
majs.
(Forts.)

i hvetemjölet, emedan brödet då faller sönder och bedrägeriet derigenom märkes. Kunderna, som i allmänhet äro ganska nogräknade, skola nog för öfrigt säkerligen hålla reda på huruvida de få bröd af blandad substans eller af hvete. Jag tror därför icke, att man behöfver frukta, att icke fullständig kontroll skall kunna utöfvas, i fall man verkligen vill sjelfva saken.

Hvad som emellertid föranledt mig att väcka denna motion, som ju förut väckts många år å rad från åtskilliga håll, har varit, att jag ansett oundgängligt att söka öka exporten af kött, lefvande djur och fläsk. Denna har under senare åren gått så väsentligen tillbaka, att, långt ifrån att vi kunnat reda oss sjelfva, vi nu måste importera stora mängder af dessa födoämnen äfvensom af ägg. Smörexporten har också på senare tiden gått betydligt tillbaka. Jag hade därför trott, att, om Riksdagen nu fattat beslut om en skrifvelse och hänskjutit frågan till Kongl. Maj:t, regeringen skulle vidtaga en fullständig utredning och komma fram med ett förslag till en kommande Riksdag, sådant att det skulle kunna accepteras af såväl tullvännerna som de s. k. frihandlarne, detta särskildt med hänsyn till lagstiftningens angående bränvinshandteringen, i hvilket afseende bränvin, tillverkad af majs och dermed sammansatta produkter, skulle åsättas en lämplig, högre beskattning än annat bränvin.

På grund af hvad jag sålunda anfört och hvad jag framhållit i motiveringen till min motion, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till min motion och afslag å utskottets hemställan.

Herr Fredholm: Herr talman! Denna fråga om tullfri införsel af majs har förut förelegat till behandling inför Riksdagen under många år. Ända från år 1885, då tullen å majs åsattes, hafva vid hvarje riksdag återkommit förslag om ändring af förhållandena med afseende å denna tull. Redan för två år sedan, då bevillningsutskottet hade denna fråga till behandling och afstyrkte majstullens borttagande, tillät jag mig i en reservation till utskottets betänkande framhålla, att man skulle söka undanrödja de hinder, som funnos för majstullens borttagande och som af utskottet blifvit påvisade, och för att då få till stånd en utredning af frågan, hemställde jag om en skrifvelse till Kongl. Maj:t ungefär af samma innehåll som den, motionären nu föreslagit. Denna hemställan blef emellertid icke af Riksdagen godkänd. Sedan återkom frågan förra året, och då jag var angelägen att göra åtminstone något för att bereda möjlighet för jordbruket att tillgodogöra sig detta viktiga foderämne, tillät jag mig icke att upprepa min förra hemställan. Jag trodde nemligen, att man skulle kunna vinna något, om man endast påyrkade en nedsättning af tullen å majs, och afgaf då en reservation i detta syfte. I en annan reservation återupptogs mitt förra yrkande om en skrifvelse med begäran om en utredning af frågan, men båda dessa förslag föllo. Under sådana förhållanden vill det synas mig, som om det icke finnes någon möjlighet att genom moderata yrkanden vinna någonting, och då vet jag icke heller, hvarför man skall försöka den vägen, utan då är det väl så godt att fasthålla den ståndpunkt, man en gång

Om tullen å
majs.
(Forts.)

intagit och som jag för min del sökte göra gällande vid 1899 års riksdag. Anledningen, hvarför jag påyrkat en skrivelse till Kongl. Maj:t i frågan, är att man derigenom skulle få till stånd en verklig utredning rörande de hinder, som nu må förefinnas för borttagandet af majstullen. Det är nemligen icke nog med att, såsom utskottet framhållit, det förnämsta hindret härför ligger deri, att majsen sedan skulle få en utsträckt användning för bränvinsbränning, utan man har äfven åberopat och framhållit andra hinder. Man har nemligen påstått, att tullens borttagande skulle medföra förmalning af majs inom landet, hvilket skulle inverka menligt på förmalning af landets spannmål.

Man har vidare påstått, att man skulle kunna uppblanda hvete-mjöl med majs och på det sättet föranleda olägenheter i afseende å brödtillverknigen. Dessa båda invändningar vill jag emellertid icke tillmäta den betydelse, som utskottet synes vilja göra. Jag har nemligen tagit reda på huru förhållandena skulle gestalta sig, och jag har dervid erfarit, att förmalningen af majs icke är så lätt verkställd, som man förmenar, ty den tager större kraft i anspråk än förmalningen af vanlig spannmål, en omständighet att taga i betraktande, då man tänker på det ekonomiska resultatet af förmalningen. Inblandning af majs i mjöl kan gå för sig till en viss grad, men derutöfver är det icke lämpligt, ty folk vill i sådant fall icke äta det bröd, som bakas. Detta är en uppgift, som jag erhållit genom att sätta mig i förbindelse med sakkunniga. Naturligtvis bör dock hvad jag kunnat inhemta icke utgöra tillräckligt skäl för andra att derpå grunda sin mening, utan därför är det af vigt att få till stånd en utredning i frågan.

Då man icke förr än efter verkställd utredning kan bilda sig en tillförlitlig mening om majstullens inverkan å bränvinsbränningen och öfriga af mig nu omnämnda förhållanden, samt en utredning derjemte skulle komma att lemna tillfälle till en jemförelse mellan de fördelar, som genom majstullens borttagande skulle beredas jordbruket, och de olägenheter, som skulle af dess afskaffande kunna följa och huru man skulle kunna undanrödja dem, kan jag för min del, när i motionen icke framställes annat än en önskan om att få en sådan utredning åstadkommen, icke annat än tillstyrka, att utredningen kommer till stånd, och tillåter jag mig fördenskull att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Petri: Herr talman! Denna sak är så genomdebatterad, att jag icke kan hafva något nytt att säga i densamma. Och jag skulle icke heller nu begärt ordet, derest jag icke vid alla tillfällen, då frågan varit före, varit emot borttagande af tullen i fråga. Då icke något inträffat, sedan frågan sist var före, har jag äfven i år biträdt det förslag, hvartill utskottet kommit.

Jag vill icke nu inlåta mig på att med några siffror bemöta de skäl, som anförts för borttagande af tullen. Dessa äro tillräckligt bemötte förut, och jag hänvisar i det afseendet till hvad utskottet sagt. Jag vill endast ytterligare framhålla, att denna tull, liksom

Om tullen å
majs.
(Forts.)

många andra, passas den ene, men passas icke den andre. Det är möjligt, att tullfrihet kan vara välgörande för den del utaf befolkningen, som bor utmed kusterna, men den är absolut icke till någon fördel för dem, som äro boende inne i landet. Der blir majs, äfven om den blefve tullfri, till följd af fraktkostnaderna för dyr. Äfven om man tager i betraktande dess större fodervärde, blir den dyrare än hafren på platsen och kommer följaktligen icke till användning. Men olägenheten qvarstår likväl, den olägenheten nemligen, att den kan användas till bränvinsbränning och således konkurrera med potatisen. Framdeles lär den säkerligen komma att användas vid öltillverkning — och konkurrera med kornet. Den kan äfven — ehuru icke så mycket, tror jag — inblandas i brödfödan och konkurrera med spannmålen.

Nu kan väl sägas, att det är icke fråga om att borttaga tullen, utan endast om en skrifvelse med begäran om utredning angående borttagande af tullen. Jag skulle för min del icke haft något emot en dylik skrifvelse, om vi icke redan hade en utredning. Såsom herrarna sett, finnes betänkanDET bifogad den utredning, som verkstälts af kontroll- och justeringsbyrån på framställning af chefen för jordbruksdepartementet. Med den kännedom jag har om det intresse för jordbruket, som chefen för jordbruksdepartementet hyser, är jag alldeles öfvertygad om att han, om han dertill finner anledning, kommer med förslag i ämnet, utan att Riksdagen behöfver framställa begäran i sådant syfte.

Jag nämnde, att icke någonting inträffat i denna fråga sedan sista året, men det har verkligen inträffat något, som gör, att min åsigt blifvit ännu mer stadgad. Hufvudändamålet med införandet af majs är att majsen skulle vara så lämplig till foderämne. Nu har emellertid i handeln kommit majskli och majskakor, och dessa äro, såsom herrarna veta, tullfria. När man nu har det egentliga foderämnet tullfritt, så vet jag icke, hvad det skulle finnas för skäl att taga bort tullen å majs, då jag förmodar, att det ej gerna kan vara Riksdagens mening att underlätta bränvinsbränning. Och för något annat ändamål skulle ju majsen knappast kunna användas, när man får de förnämsta foderämnena utaf majsen tullfria.

Jag skall icke uppehålla kammaren längre. Såsom jag i början af mitt anförande nämnde, är frågan så utdebatterad, att det icke finnes något nytt att deri tillägga. Jag skall därför endast be att, på de skäl jag nu anført och under åberopande af de skäl utskottet anført, få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr Trolle: Herr grefve och talman! Mine herrar! Såsom herrarne veta, har frågan för denna riksdag fallit, derigenom att Första Kammaren i dag tagit utskottets förslag. Det skulle under sådana förhållanden måhända anses onödigt att uttala sig. Men för min del står jag på den ståndpunkten, att jag anser frågan vara af den stora betydelse, att den absolut gifvet måste förr eller senare tränga sig fram. Det må därför vara hvar och en medgifvet att kunna till kammarens protokoll foga de anmärkningar och de fram-

ställningar, till hvilka han kan finna skäl. Jag tår erkänna, att jag för min del först fann en missräkning uti det slut, hvartill utskottet kommit. Ty jag hade verkligen haft den höga tanken om äfven de ledamöter inom bevillningsutskottet, som tillhöra den skyddsvänliga majoriteten, att de inför en opinion, som dock för hvarje dag utbreder sig och som antagit ganska beaktansvärda dimensioner, skulle så mycket böja sig, då denna opinion framkom i den ytterst moderata och milda form, hvaruti motionären låtit den framkomma, att de skolat tillstyrka motionen. Denna min förhoppningsfulla tillit, beroende antagligen på min oerfarenhet i politiska värf, har emellertid kommit på skam. Och jag måste, då frågan för denna riksdag fallit, för min ringa del på det djupaste beklaga de konsekvenser, som jag antager måste följa af utskottets hemställan.

Jag gör detta först och främst därför, att jag i likhet med motionären anser, att genom bibehållande af majstullen afklippts möjlighet till en intensiv och sund utveckling af åtskilliga näringsgrenar under jordbruket, men äfven därför, att åtskilliga andra binnäringsars till jordbruket bedrivande i hvarje fall försvärats genom majstullens bibehållande.

Jag skall icke här försöka att framdraga alla de fördelar — jag höll på att säga på alla områden inom landtbruket — som majsen verkligen har, desto mindre som motionären här i dag i det fallet lemnat ett tillfyllestgörande referat samt äfven af det skälet, att jag, då denna fråga var före vid fjolårets riksdag, tog mig friheten att göra en del meddelanden, som jag hade från fackmän i Danmark, hvilka stödde sina åsikter på en praktisk erfarenhet, som faktiskt i hvarje fall icke stått utskottets majoritet till buds.

Det är nu ett annat skäl, som gör, att jag för min ringa del beklagar det slut, hvartill utskottet kommit, och hvilket har till följd, att frågan ännu en gång fallit. Jag finner nemligen, att ett upphäfvande af majstullen skulle, jag medger ej försona, men dock i någon mån motivera den extra beskattning, som i form af fläsktull drabbar en stor del af Sveriges land, särskildt Norrland. Ty jag kan ej skilja mig från den föreställningen, att det är något egendomligt, att man just genom majstullens bibehållande hejdar och försvårar den inhemska produktionen af en vara, som man just genom fläsktullen vill skydda. Jag vågar fråga, om det är någon metod i, ja, — — jag kan emellertid ej finna någon.

Det har mycket talats om majstullen i sammanhang med potatisodling. Och jag erkänner, att jag i likhet med reservanterna anser, att man verkligen är skyldig att fästa sin uppmärksamhet på de intressen, som från det hållet kunna förekomma. Jag vill dock förutskicka den anmärkning, att jag icke sjelf är fullt öfvertygad om att de anmärkningar, som från det hållet komma, äro fullt berättigade, men jag tror, att man i hvarje fall bör medgifva, att det finnes skäl för att taga frågan i betraktande. Jag tror icke, att man, såsom utskottets majoritet bör säga: det begripa vi, men det begriper icke Kongl. Maj:t och icke någon annan heller.

Om tull en å
majs.
(Forts.)

Om tullen å
majs.
(Forts.)

Jag ber emellertid att äfven få påpeka en annan sak. De fördelar, om hvilka motionären och jag ordnat, synes utskottet vilja reducera till ett absolut minimum. Det säger, beträffande fördelarna på sidan 4: »Visserligen må det medgifvas, att majs i flera afseenden är ett godt foderämne, ehuruval dess lämplighet för vissa ändamål är långt ifrån oomtvistad». Det är, såsom herrarna finna, ett ganska lågt betyg.

Vidare säger utskottet i en följande punkt: »Men äfven om någon fördel sålunda skulle kunna beredas jordbruket genom borttagande af tullen å majs, är det dock otvifvelaktigt, att en sådan åtgärd skulle i ett hänseende verka synnerligen menligt». Det förefaller dock något egendomligt, att man vill till ett absolut intet reducera de fördelar, som jag dock tror äfven för utskottets majoritet synts temligen oomtvistliga, äfven om de möjligen beträffande bränvinsbränningen kunna motvägas af olägenheter. Att emellertid, såsom utskottet gjort, reducera fördelarna, det förefaller åtminstone mig — med den erfarenhet jag har från Danmark och från personer, med hvilka jag haft tillfälle att samråda — såsom ett tillvägagångsätt, som möjligen kan taktiskt försvaras, men absolut icke faktiskt.

Ja, frågan lär ju hafva fallit, men under uttalande af min förhoppning, att denna kammare måtte genom voteringen i afton visa, att den har en stor majoritet för detta förslag, och under förhoppning tillika, att detta eventuella förhållande sammanräknadt med det förhållande, att uti voteringen i dag i Första Kammaren en afsevärd minoritet vunnits för förslaget, samt under förhoppning slutligen att dessa båda förhållanden måtte från Kongl. Maj:t framkalla ett initiativ, hvarpå jag och många med mig redan väntat, är det som jag, herr grefve och talman, ber att få yrka bifall till motionen.

Herr Trapp: Herr talman, mina herrar! Jag borde kanske icke förlänga debatten i denna fråga, hvilken redan är så omdebatterad, såväl i afton som vid föregående riksdagar, men då motionären i frågan vid denna riksdag anvisat en väg, som torde föra till ett för landet lyckligt resultat, så anser jag mig böra nämna, att jag också vill slå in på den vägen.

Jag är tullvän och har alltid varit det, men jag är vän af sådana skyddstullar, som kunna stödja det inhemska arbetet i konkurrensen med utlandet. Jag är vän af sådana tullar, som kunna gagna Sveriges landtbruk och Sveriges industri. Kan man då säga, att denna majstull är en dylik tull? Jag tror det för visso icke, och jag skall bedja att till stöd härför få lemna några belysande siffror från vårt grannland Danmark, siffror, belysande majsimportens betydelse i jernförelse med det starka uppsvinget af jordbruksnäringen derstädes och exporten af dess produkter till England. Danmarks majsimport var år 1895 endast cirka 49 millioner kilogram, men år 1896 steg den till 220 millioner kilogram, år 1897 till 503 millioner och ungefär på den ståndpunkten har importen af majs sedan dess hållit sig, alltså cirka 500 millioner kilogram om året. Samtidigt

exporterades fläsk till England, år 1896 för 42 millioner, år 1897 för 53 millioner, år 1898 för 48 millioner, år 1899 för 53 millioner och år 1900 för 58 millioner kronor. Jag skulle nästan förmoda, att dessa siffror tala ett tydligt språk.

I detta sammanhang kan jag icke underlåta att påpeka ett anförande utaf reservanterna. Efter det i en föregående tabell lemnats den uppgiften, att år 1900 infördes här i landet omkring 15 millioner kilogram majs och år 1901 likaså omkring 15 millioner, draga reservanterna häraf — på sid. 16 i betänkandet — den slutsatsen, att införseln af denna vara är ganska afsevärd, och vidare säga reservanterna på sid. 17, att ehuruval en stor del af den införda majsen användts till bränvinsbränning, torde man dock kunna hafva fog för antagandet, att majsens egenskap af ett värdefullt foderämne åstadkommit en mera utsträckt användning deraf äfven i landthushållningen. Jag tror, att med all reservanternas välmening i denna sak de dock visa en ovanlig förnöjsamhet, då de anse sig kunna använda sådana uttryck som att införseln varit ganska afsevärd och att majsen fått en mera utsträckt användning som foderämne. Man skulle snarare kunna säga, att på grund af den nästan prohibitiva tullen majsen icke kunnat få den användning som foderämne, som den borde hafva, och man skulle tvärtom nästan med säkerhet kunna säga, att dessa 15 millioner kilogram — som ju är en bagatell i förhållande till hvad det lilla Danmark inför, hvars import, såsom jag nyss sade, uppgår till 500 millioner kilogram — gått till bränvinsbränning, ty faktiskt är, att importen af 13 millioner kilogram skett öfver de skånska kuststäderna, och det är antagligt, att de gått till brännerierna der.

Ett talande bevis på majsens förträfflighet som foderämne ligger i det sakförhållande, som jag nu vill nämna. Det var under midten af sommaren 1900, som majsen steg från 7 kronor 50 öre ända till 10 kronor. Då ansågo de danska importörerna det vara nödvändigt att inhibera införseln af majs, i tron att de danska landtmännen skulle begagna sin egen sädesproduktion till att utfodra kreaturen. Det gjordes äfven försök dermed, men det visade sig mycket snart, att resultatet var i så hög grad otillfredsställande, att importen strax åter måste upptagas. Det synes äfven af de siffror, jag nyss anförde, att importen det året var obetydligt mindre än under det näst föregående året och de följande.

Det har i Danmark konstaterats, icke allenast att majsen förorsakar en jembeförelsevis stor vigtökning hos de gödda kreaturen, utan äfven att utfodring med majs åstadkommer en färdiggödning af svin, passande för export, på 6 veckors kortare tid, än om utfodringen sker med andra foderämnen. Det torde vara onödigt, att jag vidare uppehåller mig vid den saken, ty herrar landtmän torde nog förstå hvad en så mycket starkare omsättning spelar för roll i landthushållningen.

Medan jag har ordet, vill jag nämna, att, så vidt jag minnes, vi här i landet hafva endast 6 exportslagterier — det för någon

*Om tullen å
majs.
(Forts.)*

Om tullen å
majs.
(Forts.)

tid sedan blomstrande exportslagteriet i Göteborg håller för öfrigt, så vidt jag hört rätt, i dessa dagar på att säljas för nedrifning — och att öfverskottsimpporten af fläsk till Sverige år 1900 representerade ett värde af 7 $\frac{1}{2}$ millioner kronor. Häremot kan ställas det faktum, att det i Danmark finnes mera än 40 exportslagterier, hvilka tillföra landet en årlig summa af minst 50 millioner kronor från utlandet genom att exportera fläsk. Möjligen skulle någon säga, att vi här i landet skulle, om det vore mera företagsamhet, kunna lyfta oss upp ur det ogynsamma läge, i hvilket vi befinna oss, men jag vill då nämna, att i Danmark, der majsens är tullfri, färdiggödes ett slagterisvin för omkring 10 kronor mindre än hvad det kostar att uppföda ett sådant i Sverige. Det vill med andra ord säga, att det kostar den svenska landtmannen minst 20 à 25 procent mera att uppföda ett slagterisvin, än hvad det kostar den danske landtmannen.

Mina herrar! Hvar finnes då möjligheten till konkurrens?

Hvad jag här yttrat rörande produktionen af fläsk kan äfven i hufvudsak sägas om produktionen af kött, af smör och af ägg, och hvem skulle icke med sådana fakta för ögonen vilja vara med om att förhjelpa landet och det svenska landtbruket till att få in ett så förtjenstfullt foderämne som majsens tullfritt? Jag är öfvertygad om att vi alla skulle vilja det, och det är endast den haken, att, såsom det säges, särskildt potatisodlingen skulle komma att lida genom en tullfri införsel af majs.

Det är nog också sant, att för vissa landsdelar är denna potatisodling såväl vigtig som naturlig och bör tillgodoses, men jag är fullkomligt förvissad om att med god vilja är det möjligt att nå båda dessa mål, nemligen att införa majs tullfritt och derigenom få ett förträffligt foderämne, som kanske skulle leda till en export, som för landet i sin helhet och särskildt för landtbruket vore synnerligen förmånlig, och att samtidigt bevara de intressen, som potatisodlarna hafva.

Det är emellertid regeringen, som må sörja för att utfinna medel och utvägar härför och föreslå dem för Riksdagen, och i detta syfte är det, herr talman, som jag ber att få yrka bifall till den af reservanterna föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t.

Herr Fredholm: Herr talman! Flere än jag torde hafva gjort den erfarenheten vid tullfrågors behandling inom Riksdagen, att om man väcker motion om åsättande af tull eller höjande af redan befintlig tull, så möter en sådan motion stora sympatier af Riksdagens majoritet, och man behöfver icke grundligare motivera, hvarför man väcker en sådan motion. Men om sedan vid behandlingen af motionen invändningar mot tullen eller höjandet af densamma skulle framkomma af den art och beskaffenhet, att man finner det betänkligt att vara med om motionen, och motionen för den gången faller, så behöfves det icke mera än att man upprepar motionen hvarje år med några få rader eller också bara anför

*Om tullen å
majs.
(Forts.)*

klämman, och så går till sist motionen igenom. Det har händt flera gånger i frågor af betydelse och vikt för hela vårt näringslif. Men vill man gå till väga på annat sätt och söka åstadkomma en lindring i en förut befintlig tull eller borttaga en sådan, då mötes man af invändningar, som grunda sig på förmodanden och sannolikheter. Man anser sannolikt, att det eller det skall inträffa. Vill man med hänsyn till detta förhållande söka få till stånd en verklig utredning för att få veta, huru saken rätteligen förhåller sig, då sätter man sig emot en sådan utredning, alldeles som om man vore rädd för att få till stånd en utredning, om saken är nyttig och gagnelig eller icke. Jag kan icke förstå en sådan fruktan. Det bör ju vara lika gagneligt för hvem som helst att få veta, huru förhållandena verkligen gestalta sig, och ingen bör sålunda hafva anledning att motsätta sig en utredning.

Nu säger utskottet: »Det vet man» och åberopar i nu föreliggande fall det utlåtande, som chefen för kontroll- och justeringsbyrån afgifvit. Men detta är för mig icke tillfredsställande. Jag har redan förut haft tillfälle att säga, att detta icke är en allsidig utredning, och hvad man framför allt icke får veta och icke kan få veta af chefen för kontroll- och justeringsbyrån, det är hvilka fördelar, som kunde beredas landets näringslif, om man frigjorde majs från tull.

Men just angående denna sak jemte mycket annat, som nämnde person icke kan yttra sig om, skulle man kunna erhålla en fullständig utredning, om man hos Kongl. Maj:t anhöll att verkställa en dylik. Det är ju gifvet, att regeringen har mycket större krafter till sitt förfogande, än hvad chefen för kontrollbyrån har. Och för öfrigt kan man då vänta, att regeringen skall se denna fråga hvad hela landet beträffar från en, så att säga, högre, nationalekonomisk synpunkt än den, som afser endast bränvinsbränning af potatis.

Man har sagt, att det icke skulle leda till något resultat, om kammaren bifölle den nu föreliggande motionen, emedan denna i alla fall vore fallen derigenom, att Första Kammaren bifallit utskottets hemställan. Härmed må emellertid förhålla sig hur som helst, jag för min del anser dock, att den opinionsyttring, som kan ligga deri, att Andra Kammaren bifaller motionen, kan i någon mån motväga den obenägenhet för en undersökning af denna fråga, som Första Kammaren hittills visat. Visst och säkert är, att denna fråga fortfarande, riksdag efter riksdag, skall komma tillbaka, och till sist blir det nog i alla fall nödvändigt att verkställa en utredning härvidlag. Och det är ju ingenting annat än en utredning, som man nu begär. Jag är för min del nog sangvinisk att tro, att om ett tillräckligt antal af denna kammares ledamöter uttalar sig för en dylik utredning, skall nog regeringen, oaktadt ingen skrifvelse i frågan kommer till stånd, icke känna sig förhindrad att taga denna fråga under behandling. Då meningarne angående denna fråga äro så ytterst delade inom Riksdagen och då utsigterna för, att frågan skall återkomma, äro synnerligen stora, förefaller det, som om många skäl talade för, att man åstadkomme en utredning angående

Om tullen ^d denna nu föreliggande fråga, vare sig Riksdagen derom anhåller eller icke.
majs.
(Forts.)

Herr Almqvist: I likhet med en föregående talare ber jag få påpeka, att några nya saksynpunkter i denna utdebatterade tullfråga svårligen kunna framhållas.

För min del har jag visserligen aldrig kunnat biträda de förslag, som på rak arm afsett att vare sig nedsätta eller borttaga tullen på majs, enär jag anser, att ett beslut härom bör föregås af lagstiftningsåtgärder, som afse att reglera majsens användande vid bränvinstillverkningen. Men i år lika litet som i fjol har jag kunnat motsätta mig den nu af motionären begärda utredningen, på hvilken enligt min tanke alla parter borde kunna vinna.

Framgår af denna utredning, att det skulle vara förenadt med allt för stora svårigheter och olägenheter att borttaga denna tull, då skola för visso också yrkandena härpå upphöra. Men visar det sig åter att svårigheterna icke äro större, än att de kunna öfvervinnas — en förhoppning, som jag på grund af det utaf chefen för kontroll- och justeringsbyrån afgifna utlåtandet vågar hysa — då måste man väl medgifva, att detta goda och billiga foderämnes frigifvande skulle medföra stora fördelar för landets jordbrukare.

Huru man än ser saken, synes det mig oklokt af dem, som lifligt yrka på tullens bibehållande, att nu motsätta sig den ifrågasatta utredningen, ty förr än en sådan kommer till stånd, synes det mig vara omöjligt att få denna fråga afförd från Riksdagens bord. Jag yrkar därför bifall till motionen.

Herr Henricson: Herr talman! Jemte det att jag till alla delar instämmer i det anförande, som herr Trolle här nyss hade, ber jag att få fästa uppmärksamheten på en omständighet, som kanske i någon mån visar betydelsen af att majsens blifver billigare.

Såsom vi finna utaf en af de tabeller, som äro vidfogade utskottets betänkande, sänktes år 1892 tullsatsen för majs från kronor 2.50 till kronor 1.25 för 100 kilogram, och denna senare tullsats bibehölls under åren 1893 och 1894. Under dessa senast nämnda år var vår export af fläsk ungefär lika stor som vår import af denna artikel. Sedermera höjdes emellertid tullen å majs, så att den — såsom vi veta — nu uppgår till kronor 3.70 för 100 kilogram. Hvilken betydelse denna tullförhöjning haft, kunna vi finna genom att studera den tablå öfver rikets in- och utförsel, som här finnes tillgänglig. Enligt denna tablå importerades under år 1899 11,900,000 kilogram fläsk, medan exporten deraf uppgick till 2,500,000 kilogram, således ett importöfverskott af 9,400,000 kilogram. Under år 1900 utgjorde importöfverskottet 9,500,000 kilogram och under år 1901 9,100,000 kilogram. Således var importöfverskottet för dessa tre år tillsammans 28,000,000 kilogram. Jag undrar, om icke dessa siffror visa betydelsen af att hafva billig majs att tillgå. Om vi haft tullfrihet å majs, skulle vi enligt min tanke hafva icke allenast kunnat frigöra oss från denna stora import af fläsk, utan äfven haft en export, som varit vida större än importen.

Jag hyser den uppfattningen, att man utan vidare skulle kunna taga bort den nu gällande tullsatsen å majs utan att någon egentligen deraf skulle lida men, men då något sådant förslag nu icke här föreligger, ber jag att få instämma med motionären i det yrkande, som han här framställt.

*Om tullen å
majs.
(Forts.)*

Herr Månsson: Då denna fråga vid föregående tillfällen debatterats här i kammaren, har jag alltid tillkännagifvit, att jag för min del icke har något emot en skrivelse till Kongl. Maj:t för att få till stånd en undersökning angående denna fråga, men jag har ansett och jag anser fortfarande, att en dylik skrivelse bör omfatta mera, än hvad som i denna motion är föreslaget, att den skall omfatta. Om man nemligen skall anordna en undersökning sådan som den nu ifrågasatta, får denna undersökning icke endast omfatta frågan om majsens användande till bränvinstillverkning, utan den skall och bör äfven gälla majsens användning vid bryggerier och jästfabriker. Det synes mig vara nödvändigt, att då man skall skriva till Kongl. Maj:t i en sådan fråga som denna, bör man bestämma, hvilka områden undersökningen skall omfatta. Nu veta vi emellertid — det är alls ingen hemlighet — att majs med mycken fördel lär kunna användas för bryggerier, såsom erfarenheten från Danmark visar. Äfven motionären sjelf har sagt, att majs har sådana egenskaper, att den mycket väl kan ersätta korn. Det är väl derfor också nödvändigt, att, när en sådan undersökning som den nu föreslagna skall ske, denna får omfatta allting, som rör frågan, så att man icke endast tänker på majsens användande till bränvinstillverkningen, utan äfven undersöker, huru det förhåller sig med majsens användning vid andra industriella företag. Först på det sättet kan man verkligen vinna hvad man vill vinna, nemligen att få majsens fritt införd som foderämne. Derom äro vi ense, att det vore fördelaktigt att få majsens införd endast och allenast som foderämne.

Och när vi kommit så långt, att en undersökning blifvit verkställd angående lämpligaste sättet för åstadkommande af en effektiv kontroll härvidlag, tror jag, att ingen längre skall motsätta sig majsens tullfrihet.

Såsom vi hafva hört, klaga de danska jordbrukarne ganska högljudt deröfver, att deras jordbruksprodukter till följd af det i Danmark rådande frihandelssystemet sakna det erforderliga skyddet, och de vilja hafva något åtgjordt i detta fall. Som man emellertid icke mäktat åstadkomma någonting härvidlag, är belåtenheten bland Danmarks jordbrukare icke så ofantligt stor.

Gent emot talet om, att vår produktion skulle hafva gått tillbaka, ber jag endast att få säga, till den kraft och verkan det hafva kan, att jag för min del icke tror, att så är förhållandet. Icke har t. ex. vår smörproduktion på något sätt gått tillbaka, utan snarare tvärtom, men den ökade välmågan inom landet har gjort, att det går åt ofantligt mycket mera smör här hemma nu än förr. Jag

Om tullen å
majs.
(Forts.)

tror icke, att någon landtman verkligen kan påstå, att vår ladugårdsskötsel gått tillbaka. Den omständigheten, att vi nu icke kunna visa så stor export som förr, beror helt enkelt derpå, att nu en större del än förr af det, som här produceras, går åt inom landet.

Jag tror, att man i mångt och mycket skjutit öfver målet härvidlag. Så sade t. ex. herr Trapp, att det skulle kosta oss 25 procent mer än danskarne att föda upp ett slagtsvin. Jag tror icke, att det förhåller sig så; det är ju mycket, som vi kunna använda utan någon större kostnad till svinens gödande, såsom skummjolk, säd och dylikt, så att det blir nog iugalunda några 25 procent. Hvarifrån herr Tropp fått den siffran, förstår jag verkligen icke.

Emellertid har jag, som sagdt, ingenting emot en skrifvelse, blott Riksdagens begäran om undersökning formuleras så, att denna undersökning kommer att omfatta äfven de områden, som jag förut här omnämnt, nemligen majsens användning vid bryggerier, jästfabriker och dylikt. I sådant fall blir undersökningen fullt riktig och till nytta för oss alla, som vilja hafva ett billigt foderämne. Om kamraren därför nu beslutar att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i frågan, skulle jag alltså vilja hafva med det, att undersökningen bör omfatta äfven dessa af mig nu nämnda områden, majsens användning vid bryggerier och vid jästfabriker.

Herr Andersson i Grimbo: Denna fråga har i flera år stått på dagordningen, men ännu har det icke lyckats att få bort tull-satsen å majs, huru mycket man än försökt det och huru många skäl därför man än anfört.

Bland dessa skäl för borttagande af tullen å majs märka vi först det, som motionären här yttrar angående Danmark. Han erinrar derom, att Danmark årligen exporterar kött, fläsk, smör och ägg till ett värde af omkring 200 millioner kronor. Men hvad dessa fyra produkter beträffar, så torde väl majsens icke kunna öfva något inflytande annat än på fläskproduktionen; den egentliga exportprodukten är väl emellertid smöret. Af svenska landtmannaprodukter exporteras nog ej mera än för en 50 millioner årligen, hvaraf smör högst med 43 millioner kronor om året, ja, de senare åren har smör-exporten gått ned, så att den nu icke representerar mer än icke fullt 40 millioner kronor. Smör är således äfven för oss den största exportprodukten. I Danmark användes ej i någon nämnvärd grad majs som nötkreatursfoder, och därför tror jag, att, äfven om majsens blir tullfri, den likväl icke kommer att här finna så stor användning som foderämne för nötkreatur. Jag tror, att vi hafva våra foderämnen för nötkreaturen lika billigt här som i Danmark; oljekakor få ju införas tullfritt och likaså — som här blifvit erinradt — en del klisorter. Vår smörexport skulle alltså icke upphjelpas derigenom, att majsens blefve tullfri, utan dertill fordras nog andra medel. Såsom jag nyss nämnde, är det egentligen endast i afseende å fläskpriset, som majsens skulle kunna åstadkomma någon ändring.

Det säges här, att det skulle blifva till förmån för jordbruket, om man skulle kunna få ett billigt foderämne. Ja, detta låter ju

ganska bra, och om det vore så, att hvarje jordbrukare i hela riket kunde begagna sig af denna artikel, vore nog denna sats riktig. I Danmark äro ju — såsom vi veta — afstånden små, och man bor der jemförelsevis tätt tillsammans, hvarjemte föreningsväsendet der har kommit längre än här. Om majsen blefve tullfri äfven hos oss, tror jag, att endast en del kunde få nytta deraf, nemligen de, som bo på kusterna, men alla andra, som bo uppe i landet, skulle icke kunna hafva någon fördel af majsen, därför att de dyra frakterna skulle komma att allt för mycket höja priset å denna vara, förutom det att mellanhänderna skulle hafva sin förtjänst. Med den känne- dom, jag har om den svenska allmogen, vågar jag säga, att icke heller småbrukarne på kusterna komma att köpa majs, utan de skola nog fortfarande hålla sig till det foder, som de sjelfva kunna fram- bringa på sina egendommar.

Skulle vi besluta att införa majs tullfritt, skulle det ske på den förutsättningen, att vi derigenom befrämjade fläskproduktionen inom landet. Men om våra jordbrukare, såväl större som mindre, komme under fund med, att det vore en fördel att producera fläsk med majsfoder, skulle detta verka en återgång i vår jordbruksnä- rings utveckling, ty befolkningen blefve kanhända litet loj, då den insåg, att det vore beqvämare att inköpa majs för att utfodra svi- nen med än att sjelf frambringa foder af jorden.

Det är emellertid en annan fråga, på hvilken jag tror att denna majstull kan komma att inverka, och denna fråga har icke förut här i qväll blifvit vidrörd, nemligen vår arbetarefråga. Såsom vi veta, minskas befolkningen i vissa trakter af landsbygden, medan den deremot tillväxer i städerna och industrisamhällena, der det ofta råder arbetsbrist. Somliga säga att detta beror på tidsandan och dylikt; jag tror emellertid icke, att orsaken är att söka der. Om man skall vara rättvis, må man väl icke förtänka folk, att det flyttar dit, der det kan få största aflöning. Det ligger väl lika nära till hands att beteckna detta som en vakenhet hos våra arbetare.

Som bekant, är det egentligen småbrukarne, som egna sig åt fläskproduktionen, och denna utgör för dem en mycket väsentlig in- komstkälla. Jag tror, att vi genom att taga bort majstullen skulle betydligt motverka lösningen af den fråga, om hvilken så mycket skrifvits och talats, nemligen egna-hems-frågan. Denna fråga går icke att framdrifva med några konstlade medel. Enligt den erfaren- het, som jag har vunnit i detta afseende, är det alldeles omöjligt att förmå folk att slå sig ned på småbruk. Det förefaller ju vackert, då man drager fram exempel från Danmark, der man kommit der- hän, att småbrukarne reda sig ganska väl, men här i Sverige har det visat sig, att det icke går lika bra.

Nu skulle det ju kunna tyckas, som om majstullen icke skulle kunna inverka någonting härvidlag. Ja, på sätt och vis är det ju sant, att den icke det gör, och det kan också sägas, att befolk- ningen icke skulle slå sig på industrien, om vilkoren på landsbyg- den vore bättre. Jag tror, att det är litet här och litet der, som gör, att förhållandena äro sådana de nu äro, för min del vill jag

*Om tullen å
majs.
(Forts.)*

Om tullen å
majs.
(Forts.)

alls icke missunna någon billigt pris på fläsk, och det kan ju tyckas låta hårdt, då man uttalar sig för en stegring af fläskpriset. Men såsom vi veta, hafva under de senaste åren prisen inom så godt som alla områden stegrats, icke minst arbetsprisen, medan likväl prisen å jordbruksprodukter i det närmaste äro desamma, som de förut varit. Om majstullen borttoges, sjönk ovilkorligen fläskpriset, och i och med detsamma blefve existensförhållandena för småbrukarne ändå mindre gynsamma, än de nu äro; således komme ej egna-hems-frågan att befrämjas.

Vid resonnement, som jag haft med personer, har det förefallit mig, som om de ansåge, att det icke finnes något annat småfolk här i riket än de, som arbeta i städerna och industrisamhällena. Det är nog så, att dessa arbetare, därför att de äro organiserade, låta mest höra af sig, men man får icke för den skull glömma alla dem i samhället, som gå och arbeta i tysthet. Den, som känner till förhållandena i landet och vet, hvilka utvecklingsmöjligheter, som förefinnas på jordbrukets område, och hvilka stora vidder här finnas, som endast vänta på, att det skall komma armar och taga jorden i besittning, kan icke annat än beklaga de nuvarande förhållandena, och detta i all synnerhet, om man i statistiken tager reda på siffrorna för importen af brödsäd. Så länge vi anse och vilja, att jordbruket skall vara vår modernäring, tror jag, att vi böra så mycket som möjligt akta oss för import af jordbruksprodukter, för hvilka ersättning kan gifvas här inom landet, och man måste verkligen beklaga vårt land och vårt jordbruk, om vi icke skulle kunna lefva majsens förutan.

Herr talman! På de skäl, som jag nu i hufvudsak anfört, yrkar jag bifall till utskottets förevarande hemställan.

Herr Lyckholm: Herr grefve och talman! Mine herrar! Jag har begärt ordet med anledning af herr Ivar Månssons yttrande, då det synes mig hafva väckt någon förvåning i kammaren, att den ifrågasatta undersökningen äfven skulle riktas mot bryggerierna och jästfabrikerna, och icke blott mot brännerierna, ty man har tydligen icke väntat sig, att majsens äfven skulle kunna användas i bryggerierna. Jag vill endast upplysa, att, såvidt mig är bekant, majsens icke användes i de svenska bryggerierna och icke heller produkten af majsens. Det är nämligen icke råmajsens, som användes i bryggerierna för framställande af maldrycker, utan det är af majs beredd flakes och grits. Det förra ser ut som flingor och det senare, grits, är gryn. Det finnes emellertid olika sorter af grits, och jag tror, att det särskildt är den sort, som kallas »refined grits», som användes i de danska bryggerierna. I dessa bryggerier har denna majsprodukt under de senaste åren vunnit allt mera insteg och äfven i en afsevärd grad.

Jag kan upplysa herrarne derom, att under bryggeriernas sista säsong derstädes, 1900—1901, användes af kornmalt 35,700,000 och af förädlad vara majs 4,686,000 kilogram; det är dock icke alla danska bryggerier, som använda majsens, utan endast en del af dem. Det

Om tullen å
majs.
(Forts.)

är icke tvifvel underkastadt, att, om bryggerierna här i Sverige skulle börja att använda denna förädlade produkt af majs, kornförbrukningen då skulle aftaga. Såvidt jag minnes rätt, använda de svenska bryggerierna omkring 50 millioner kilogram korn, då användningen af grits vid de danska bryggerierna varierar mellan 15 och 20 procent; det har uppgifvits för mig, att det användes till och med 30 procent i förhållande till malten, och då man dervid måste taga i betraktande, att denna förädlade majsprodukt gifver ett större utbyte än kornmalt, hvilket i allmänhet lemnar 67 å 68 procent i extraktutbyte, men användes den förädlade majsprodukten, grits eller flakes, i synnerhet refined grits, så lemnar flakes 84 å 85 procent och refined grits 90—95 procent i extraktutbyte, således ett betydligt större utbyte, än hvad bryggerierna kunna erhålla af kornmalt. Om vi säga, att de svenska bryggerierna använda 50 millioner kilogram korn och förbrukningen å jästfabriker och brännerier, om jag minnes rätt, uppgår till omkring 9 millioner, så uppnå vi en summa af 59 millioner kilogram eller i rundt tal 600,000 tunnor. Minska vi deretter denna summa med 15 eller 20 procent, så kunna herrarne sjelfva inse, huru mycket mindre landtbruket skulle få afsätta till de svenska bryggerierna.

Med anledning af herr Ivar Månssons yttrande har jag, då jag är inne i dessa förhållanden, ansett mig skyldig att meddela kammaren detta. Skulle en undersökning i detta afseende komma till stånd, så anser jag, att det är skäl att äfven i dessa fall tänka på landtbrukarnes intressen.

Jag har icke något yrkande att framställa.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Sedan herr talmannen framställt proposition å de derunder gjorda yrkandena, afslog kammaren utskottets hemställan och biföll den i ämnet väckta motionen.

§ 3.

Härefter företogs till afgörande bevillningsutskottets betänkande n:o 9, angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkterna 1 och 2.

Om tull å foto-
grafikameror.

I en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 14, hade herr *C. P. af Burén* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att fotografikameror skulle i tulltaxan upptagas på följande sätt:

Fotografikameror:			
ateljerkameror, vägande minst 5 kilogram pr. st. jemte delar och tillbehör	1	kr.	pr. 1 kg.
andra slag af fotografikameror jemte delar och tillbehör	5	»	» 1 »
särskildt inkommande delar af fotografikameror ...	5	»	» 1 »

Om tull å foto-
grafikameror.
(Forts.)

Utskottet hemstälde,

1:o att Riksdagen, i anledning af herr af Buréns förevarande motion angående tullen å fotografikameror, måtte besluta, att fotografi-kameror och delar deraf skulle i tulltaxan upptagas såsom en särskild rubrik, så lydande:

Fotografikameror och delar deraf, i den form de inkomma:

vägande per stycke 5 kg. och deröfver 1 kg. . . . 1 krona

vägande per stycke mindre än 5 kg. 1 kg. . . . 5 kronor; samt

2:o att, derest fotografikameror upptoges såsom en särskild rubrik i tulltaxan, Riksdagen jemväl måtte besluta, att tulltaxe-rubriken n:o 238: »Instrumenter: optiska» skulle erhålla följande förändrade lydelse:

Instrumenter:

optiska, ej specificerade, derunder inbegripna kikare, glasögon och infattade optiska glas af alla slag; barometrar, manometrar och termometrar 1 kg. . . . 2 kronor.

Sedan *punkten 1* föredragits, yttrade:

Herr Hedlund: Herr talman! Det är det besynnerliga med denna sak, att det i vårt land finnes endast en enda firma, som tillverkar fotografikameror, vidare, att motionären uraktlåtitt att på något sätt förhöra sig hos denna firma, huru ett yrkande i denna fråga häst och lämpligast bort göras, och slutligen, att denna firma fullständigt ogillat såväl motionen som den lilla modifiering deraf, som bevillningsutskottet företagit.

I en framställning från denna firma, som jag här väsentligen kommer att följa, heter det bland annat: »Då motionens syfte tyckes vara att skydda svensk tillverkning, måste det hos oss väcka någon förvåning, att ej *vi* i denna fråga blifvit anmodade att uttala vår mening, i hvilket fall sådana fakta kunnat förebibras, att de med all sannolikhet i någon mån kunnat modifiera motionärens syn på och tanke om föreliggande fråga.» Firman framhåller vidare, att den just af sådana kameror, som konkurrera med utländska, afsatt så mycket, den hunnit tillverka. Jag vill tillägga, att nämnda firma icke endast tillverkar kameror, utan derjemte inköper sådana från utlandet, och att i dess framställning instämt samtliga handlande med kameror i Stockholm, hvilket dock icke förringar verkan af firmans bestämda uttalande, att den säljer med förtjenst så mycket af denna artikel, som den kan tillverka.

Nu framställas i utskottets betänkande åtskilliga beräkningar, huru tullen skulle komma att verka. När man så talar med en målsman för denna firma eller andra tillverkare af kameror, så säga de, att de icke kunna förstå, huru utskottet kommit till sådana resultat; det kan endast förklaras så, att vederbörande i utskottet vägt en och annan kamera, men glömt att räkna med emballage och dylikt, och detta gör med afseende på tullen en väsentlig skillnad. Jag skall nu anföra ett par exempel ur verkligheten. En vanlig

atelierkamera kostar i inköpspris kronor 60; vigt 21 kilo; nuvarande tull kronor 12,60; föreslagen tull kronor 21 = öfver 33 $\frac{1}{3}$ procent af värdet. Ordinärt atelierstativ: inköpspris kronor 37; vigt 32 kilo; nuvarande tull kronor 19,60; föreslagen tull kronor 32 = nära 100 procent af värdet. Ett annat ordinärt atelierstativ: inköpspris kronor 27; vigt 14 kilo; nuvarande tull kronor 8,40; föreslagen tull kronor 14 = öfver 50 procent af värdet. Ordinär reskamera: inköpspris kronor 36; vigt 3 $\frac{3}{4}$ kilo; nuvarande tull kronor 7,50; föreslagen tull 18,75 = cirka 50 procent af värdet. Billig handkamera: inköpspris kronor 2; vigt 480 gram; nuvarande tull 96 öre; föreslagen tull 2,40 = 120 procent af värdet. En annan handlande med kameror nämner, ett par ytterligare exempel: En reskamera, vägande 4 kilo, — en mycket vanlig typ för yrkesfotografer — kostar 25 kronor i inköpspris, sålunda utan tull och frakt. Den förtullas nu efter 60 öre per kilo; med den föreslagna tullförhöjningen skulle den draga 20 kronors tull, d. v. s. nära 100 procent af värdet. Så hafva vi den vanligaste amatörtypen bland de kameror, firman säljer, och som väger 1,6 kilo utan emballage, med emballage 2 kilo; den kostar i inköpspris 18 kronor, drager nu 4 kronors tull, men skulle enligt förslaget draga 10 kronors tull = 55 procent af värdet. Af cirka 1,500 kameror, som denne senare sagesman sålt under ett halfår, vägde mer än två tredjedelar eller 1,029 stycken 2 kilo och derunder och kostade i inköpspris 10 kronor eller derunder. Redan nuvarande tull, uppåt 4 kronor eller deröfver med emballage, gör 40—50 procent af inköpspriset. Den föreslagna tullsatsen skulle närma sig 100 procent eller gå deröfver. Medeltullen på alla de kameror, han sålt, belöper sig redan nu till 15 procent.

Det kan vara nog med dessa exempel och prisuppgifter på kameror, som äro bland de allmännaste i marknaden.

Härvid må äfven påpekas en oegentlighet, mera rörande en detalj och som nog har sin motsvarighet på andra områden af den svenska tulltaxan, men som det icke är skäl uti att onödigt utsträcka.

Objektiv (linser) införas antingen för sig eller i förening med kameror och dylikt. Införas de tillsammans med kameror eller utgöra de delar af kameror, så skulle de efter förslaget draga en tull af 5 kronor per kilo. Men införas de för sig, så står det icke i någon tulltjenstemans förmåga att urskilja, om objektiven skola användas för kameror eller för astronomiska instrument, scioptikon m. m.; i det senare fallet draga de såsom »optiska instrument, ej specificerade» en tull af 2 kronor per kilo.

Så säger motionären, att dessa importerade kameror utan ringaste olägenhet torde kunna beläggas med högre tull, då de äro att anse som lyx- och nöjesartiklar. Låtom oss något närmare se till, huru härmed förhåller sig. För det första införas de af yrkesfotograferna, och dessa äro yrkesidkare, hvilkas redskap man på detta sätt högst väsentligt fördyrar. Dessa yrkesidkare äro dessutom för närvarande och hafva länge varit i en allt annat än förmånlig ställning på grund af den starka konkurrensen dem emellan, som i hög grad nedpressat prisen på deras alster. En sådan yrkesfotograf behöfver

*Om tull å foto-
grafkameror.
(Forts.)*

Om tull å foto-
grafikameror.
(Forts.)

alltid en eller flera atelierkameror och minst en reskamera samt i de flesta fall äfven en handkamera af bästa slag.

Men amatörfotografien — är icke den en lyx, som blott är till för förströelse? Ja, den saken behöfver också ses närmare på. Det är icke nu som förr, att amatörfotografien endast är ett nöje. Den ingår såsom studiemedel och arbetsmedel af mycket stor vigt inom en stor mängd olikartade verksamhetsgrenar för konstnären, militären, ingenjören, läkaren, fabriksägaren. Fotografikonsten har fått den allra största betydelse för industri, vetenskap och konst. För nybörjaren i denna verksamhet, som ofta rör sig med begränsade medel, skulle dessa apparater onödigt fördyras.

Dessutom hafva de billigaste kamerorna trängt långt ned bland de mindre bemedlade såsom ett oskyldigt och bra tidsfördrif. Jag talade nyss om kameror, som införts från utlandet och hvilkas grundpris — om man bortser från tull och fraktkostnader — är endast 2 kronor. Dessa billiga kameror spridas mycket bland folket, och för dessa amatörfotografer är fotografien mycket riktigt hufvudsakligen till för nöjes och förströelses skull; men det är en förströelse, som synes vara af en både oskyldig och nyttig art. Dessa billiga kameror skulle för öfrigt icke kunna utestängas ens genom en så våldsam tullförhöjning som den jag nyss nämnde af 120 procent. De kunna endast åstadkommas på stora, därför särskildt lämpade fabriker, som tillverka i massa. Och detta tulltillägg skulle icke räcka till att utestänga denna utländska konkurrens, så att en tillverkning i stor skala af sådana varor i Sverige skulle blifva möjlig. Dessa små kameror lära för öfrigt icke vara så uselt gods, som motionären framhållit. Sjelfva träarbetet är visserligen mycket enkelt, men man kan, efter hvad jag hört, erhålla en god kamera, om man lägger ned penningarna på en god lins.

Jag hade hoppats spara kammaren detta föredrag, i det att i Första Kammaren väckts förslag om återremiss. Hade Första Kammaren bifallit detta, skulle här kunnat i korthet göras samma yrkande. Men då Första Kammaren icke gick in på återremiss, utan biföll motionen, så skulle en återremiss från denna kammare icke tjena till någonting. Jag skall därför be att få yrka afslag såväl på motionen som på utskottets hemställan.

Häruti instämde friherre *De Geer*.

Herr Fredholm: Herr talman! Jag har icke deltagit i detta ärendes behandling inom den afdelning af utskottet, som underkastat de sakförhållanden, som framlagts, en närmare granskning för att erfara, om dessa sakförhållanden skulle kunna gifva anledning till något yrkande i öfverensstämmelse med motionens syfte. Detta är anledningen till, att jag icke reserverat mig mot det förslag, som utskottet framlagt. Jag trodde, att den granskning, som afdelningen haft att göra, varit tillfredsställande nog, och därför ansåg jag mig kunna vara med om utskottets hemställan utan reservation.

Men enligt hvad från flera håll upplysts, äro de sakförhållanden,

som man trott vara ostridiga, icke alls ostridiga, utan sådana, att de gifva anledning till mycken tvekan om rätta förhållandet, och detta är en omständighet, som naturligen förändrat frågans läge. Om tull å foto-
grafikameror.
(Forts.)

Vidare vill jag påminna om, att här i betänkandet står: »*Fotografikameror och delar deraf*, i den form de inkomma:

vägende per stycke 5 kg. och deröfver 1 kg. . . . 1 krona
 vägende per stycke mindre än 5 kg. 1 kg. . . . 5 kronor.»
 Härvid kan man göra den anmärkningen, att det blir en svår uppgift för tulltjenstemannen att tillämpa denna bestämmelse. Ty »delar af kameror i den form de inkomma» kunna vara trä till omhölje af kamerorna. Det är svårt för tulltjenstemannen att veta, om dessa delar äro afsedda för fotografikameror eller om de äro snickeriarbeten. Ett feltag i denna del gör en väsentlig skilnad i tullen. Ty snickeriarbeten, när de äro af furu- eller granträ, draga en tull af 5 eller 10 öre, beroende på, om de äro målade och lackerade eller icke. Men dessa delar till kameror skulle per styck draga en tull af 1 till 5 kronor, allt efter som de väga mer eller mindre än 5 kilogram. Detta är en omständighet, som gör tullbehandlingen så betänklig, att jag icke kan vara med derom.

Då, som den siste talaren nämnde, en återremiss icke skulle föranleda en ändring af frågan såsom den nu ligger, skulle jag för min del vara benägen att understödja den siste talarens afslagsyrkande. Ty om denna kammare skulle återremittera frågan till bevillningsutskottet, blir resultatet, att kammaren uppmanas att fatta sitt beslut. Ett afslag i denna kammare skulle icke hafva någon annan påföljd, än att frågan för denna riksdag förfölle, då någon sammanjemkning icke torde komma i fråga, utan ärendet antingen kommer att afgöras genom gemensam omröstning eller också helt och hållet förfalla. Den risk, man utsätter sig för genom denna sista möjlighet, är blott den, att motionären blir satt i tillfälle att till nästa Riksdag inkomma med ny motion i ämnet med noggrannare sakuppgifter än de, som nu kommit utskottet till del. Detta är, anser jag, en mindre risk än att godkänna utskottets förslag med en så betydlig tull som den, vi hörde af den siste talaren.

Herr Lyckholm: Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, men jag har blifvit uppkallad af det anförande, som den ärade talaren på göteborgsbänken här hade. Jag kan icke neka till, att det på det högsta förvånade mig att höra ett sådant yttrande, som han hade, men jag gissar, att han icke är inne i de verkliga förhållandena.

Den ärade talaren sade, att fabrikanten i fråga icke hade begärt något tullskydd för denna fabrikation och att han hade stor affär med fotografikameror. Den ärade talaren nämnde icke något namn, och därför vill jag icke heller göra det. Men slumpen fogar så, att jag vet, att det finnes en fabrik i Göteborg för tillverkning af dessa kameror. Allmänheten känner emellertid icke till detta förhållande, ty det egendomliga är, att kamerorna från denna fabrik säljas under ett helt annat namn, och den, som säljer dessa svenska kameror, drifver äfven import och affär med utländska fotografiapparater.

Om tull å foto-
grafikameror.
(Forts.)

För några år sedan köpte jag en s. k. Svea-kamera, som var tillverkad just på denna fabrik i Göteborg; jag trodde dock ända tills i år, att den var tillverkad af den firma, som den näst föregående ärade talaren syftade på. Jag har emellertid nu fått veta, att dessa Svea-kameror endast säljas i denna firmas namn. Den stora allmänheten tror nog fortfarande, att denne importör och försäljare äfven är den, som tillverkar kamerorna.

Jag är naturligtvis alls icke beredd att ingå på de anmärkningar, som gjorts mot utskottets förslag, men på grund af den lilla känedom, som jag har angående denna sak, vill jag söka skydda den svenska industri, som, ehuru ringa, finnes på detta område, och jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Jag har visserligen varit med på den afdelning inom utskottet, som behandlat denna fråga, men förhållandet är det, att man, synnerligast i år, icke hinner att så noga, som behöfligt är, nagelfara alla motioner och uttröna, huruvida de i dem framställda förslagen äro fullt befogade eller icke. Dertill kommer, att jag ansåg det vara för mig ett nöje att en gång få slippa reservera mig mot ett bevillningsutskottsbetänkande. Detta gjorde, att jag icke reserverade mig i denna fråga. Jag finner emellertid nu vid närmare undersökning, att tullarne kunna blifva så höga, som den förste ärade talaren påvisade. Men å andra sidan har jag icke varit i tillfälle att bedöma, huruvida dessa nu lemnade uppgifter äro öfverensstämmande med verkliga förhållandet, de kunna nemligen vara origtiga lika väl som de kunna vara fullständigt exakta. I allmänhet, när jag icke har full visshet beträffande en fråga, har jag för princip att rösta för afslag, ty då hinner jag alltid att till ett annat år sätta mig in i frågan. Det är ju större risk att nu bifalla förslaget än att nu helt och hållet afslå det, ty det är ju klart, att om dessa höga tullar nu åsättas, blir det svårt, för att icke säga omöjligt, att sedan kunna få dem ändrade, derest sådant skulle vara lämpligt, medan man återigen genom att nu afslå framställningen kan nästa år åsätta tull, om utredning visar, att sådan är behöflig. Jag hoppas, att den fabrik, som nu finnes, icke skall på detta år göra så stora förluster, om det ens blir någon. Jag tror således, att det är skäl att se tiden an beträffande denna tullfråga.

Med anledning af hvad jag nu anfört ber jag att få förena mig med den första ärade talaren i hans yrkande på afslag å utskottets hemställan.

Herr Hedlund: Jag vill gerna nämna namnet på de firmor, som jag i mitt förra anförande åsyftade, de äro C. W. Hasselblad & Co i Göteborg och Sven Scholander i Stockholm. Dessa ha en årlig omsättning af sin kameratillverkning af en 50 à 60 tusen kronor. Finnes det derjemte någon annan firma, har den för mig och mina sagesmän varit fullkomligt okänd. Dessa hafva — som sagdt — förklarar, att de med nuvarande tullsatsen å denna vara

kunnat — naturligtvis också med vederbörlig förtjenst — försälja så mycket, som de kunnat tillverka. Min mening är icke att åstadkomma definitivt afslag å hvarje dylik tullförhöjning, men hvad jag yrkar på är, att, då vederbörande icke tyckas ha alls hört efter hos tillverkaren af artikeln, frågan måtte få ligga till sig ett år, i all synnerhet som tillverkaren sjelf uttryckligen förklarar, att han icke för närvarande förlorar på tillverkningen, utan alltså mycket väl kan hålla ut ett år.

*Om tull å foto
grafikameror.
(Forts.)*

Friherre von Knorring: Herr talman, mine herrar! Detta är ett mycket egendomligt förhållande. Det kommer in ett förslag från ett utskott, hvarom alla inom utskottet varit eniga; icke dess mindre uppstå tvenne ledamöter af utskottet och yrka afslag å utskottets hemställan. Anledningen dertill säges vara den, att en medlem af kammaren uppträd och påstått, att de uppgifter, som utskottet lemnat, äro orimliga. Jag har i likhet med en af de tvenne ledamöter af utskottet, som jag syftar på, icke varit medlem af den afdelning, som behandlat denna fråga. Herrarne kunna väl förstå, att när man vid frågans behandling i utskottet icke hörde, att någon afvikande mening uttalats inom afdelningen, satte man sig icke allt för noggrant in i densamma, utan trodde den vara klar. Jag tillåter mig säga, att om det går derhän, att, så snart en ledamot af kammaren uppträder med påstående, att ett enigt utskott kommit med origtiga uppgifter utan att anföra något annat skäl därför, än att en person sagt honom det, kammaren derefter skulle afslå utskottets förslag, ja, då har man kommit in i en ställning, som är ohållbar.

Jag tror mig kunna försäkra, att afdelnigen gjort hvad den kunnat för att skaffa sig uppgifter i afseende å sjelfva sakförhållandet. Så t. ex. tror jag mig veta, att en tillverkare af fotografikameror lemnat upplysningar, likaså äfven en försäljare af utländska och inländska sådana. På grund af dessa upplysningar har man kommit till den uppfattning, som finnes uttryckt i betänkanudet.

Jag anser, som sagdt, att hvad som inträffat är synnerligen ledsamt. Om Första Kammaren icke redan hade fattat sitt beslut, skulle jag yrka återremiss, nu återigen ber jag att få yrka bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Brodin: Herr talman! Då jag varit med såväl på den afdelning, der denna fråga behandlats, som i utskottet, då den der förevar, ber jag att få yttra några ord.

Som herrarne nogsamtt veta, är det så, att när det är fråga om ny tulls åsättande eller förhöjning af gammal tull, finnes det alltid majoritet inom utskottet för ett sådant förslag, och minoriteten har endast att reservera sig.

När denna fråga var före på afdelningen, opponerade jag mig der mot förslaget, men jag tillhörde minoriteten. Vi försökte utreda frågan, och den enda fabrikant, som finnes på detta område, en snickare i Göteborg, var till och med uppe i bevillningsutskottet för

Om tull å foto-
grafikameror.
(Forts.)

att lemna upplysningar. Han hade emellertid endast 18 arbetare, och de kameror, som han tillverkade, sålde han till den firma, som talaren på göteborgsbanken omnämnde.

Då det inom utskottet fans majoritet för införandet af denna föreslagna tull å kameror, så ansågo vi, som tillhörde minoriteten, att detta icke var någon så stor affär, att vi hade anledning att anteckna oss som reservanter i denna fråga, så mycket hellre, som vi hade i flere andra frågor, som förekommo inom utskottet, samma dag måst reservera oss.

Jag har endast velat lemna dessa upplysningar. Jag medgifver det origtiga i, att man icke alltid reserverar sig, då man är af afvikande åsigt, och det skall då aldrig hända mig mera, att jag underlåter det.

Herr Fredholm: Herr talman! I likhet med den ärade ledamot af bevillningsutskottet som sitter här bakom mig, anser äfven jag det nu förevarande förhållandet vara mycket ledsamt. Men det har ju sin förklaring. Om frågan hade kunnat blifva återremitterad till utskottet, hade detta utan tvifvel varit det bästa, men då detta nu icke är möjligt efter Första Kammarrens beslut, står man här litet tveksam. Skall man göra som den siste ärade talaren gjorde och yrka bifall till utskottets betänkande eller skall man rösta för afslag å detsamma? Ja, detta är enligt min tanke icke beroende på hvad ett bifall eller afslag betyder för utskottet, då ingen reservation åtföljer utskottets betänkande, ty det frågar jag mindre efter. Nej, den synpunkt, som är för mig bestämmande, är den, huruvida ett bifall till utskottets förslag skall kunna medföra skadliga verkningar i stället för de gagneliga, som motionären afsett. Vid sådant förhållande har jag då ansett det vara min pligt att hellre offra mina känslor för utskottet än att skada sjelfva saken. De upplysningar, som jag erhållit rörande denna fråga, hafva blifvit mig lemnade först sedan utskottet fattat sitt beslut, och de ha lemnats mig af personer, som jag har all anledning att tro vara sakkunniga och att hafva framställt frågan på rätt sätt. Det förhåller sig i allmänhet med våra industriidkare på det viset, att när det för dem gäller viktiga intressen, så hålla de sig undan och bry sig ej om att lemna sådana upplysningar, som kunna sätta utskottets ledamöter i tillfälle att få en ingående sakkännedom i förekommande frågor. Först när det gäller att i kamrarna fatta beslut i desamma, framkomma de med sina upplysningar. De borde väl, synes det mig, för så vidt de hade något större intresse för sina yrken, vara angelägna om att följa med de åtgärder, som man för dessas bästa vill söka åstadkomma i lagstiftningsväg. Men, såsom sagdt, den uppfattningen delas ej af våra industriidkare. Derfor måste den, som här i Riksdagen har intresse för industrien, sjelf skaffa sig upplysningar; och är han icke i tillfälle dertill, då ärendet behandlas i utskottet, kommer han i ett sådant betänkligt läge, hvori jag nu uti denna fråga befinner mig.

Jag har velat nämna detta såsom förklaring på, huru något sådant kunnat ifrågakomma, som att man yrkar afslag å ett utskotts-
betänkande, mot hvilket man ej reserverat sig.

*Om tull å foto-
grafkameror.
(Forts.)*

Herr Hedlund. De firmor, som undertecknat den framställning jag här föredrog, hvilken också blifvit föredragen i Första Kammaren, äro: F. W. Hasselblad & C:o, Sv. Scholander, Edv. Nerlien, A. P. Forsner, F. R. Corméry och Numa Peterson. Dessa stå också för de uppgifter, som jag nyss framlade, och hvilka, såsom jag nämnde, ej voro mina egna, utan vederbörande fackmäns.

En ärad ledamot af bevillningsutskottet nämnde, att han helst skulle velat, såsom frågan nu låge, yrka på återremiss, men att, då detta vore omöjligt, han föredrog att yrka bifall till utskottets förslag. Jag förstår icke riktigt hans tankegång. Anser han verkligen frågan så oklar, att han vill återremittera den, så fordrar väl följdriktigheten, att han med mig yrkar på återremiss — till nästa år.

Herr Meyer: Herr talman! Jag kan ej neka till, att bevillningsutskottets ledamöter uti förevarande fråga kommit i en ganska fatal situation. Här föreligger ju ett enhälligt utskottsbetänkande, men icke för ty uppträder den ene efter den andre af utskottets ledamöter och yrkar afslag å hvad han inom utskottet förordat. Det förhåller sig så, att utskottet afgifvit sitt utlåtande med stöd af uppgifter, lemnade af sakkunnig person; men nu efteråt ha vi af den ärade talaren på göteborgsbänken fått höra, att utskottet måste hafva erhållit felaktiga uppgifter, emedan talaren fått den framställning han här föredragit, och i hvilken tullskyddet i fråga undanbedes, just från personer, som tillverka sådana varor, som motionären här yrkar att få skyddade mot den utländska konkurrensen.

Det är uppenbart, att, när frågan befinner sig uti ett sådant läge, man har svårt att veta, huru man skall göra. Men nog synes det mig vara orimligt att bifalla utskottets förslag, när man af de personer, hvilkas intressen det här är fråga om att skydda, får sådana uppgifter, som att tullen skulle komma att gå upp till 40 à 50, ja, i ett fall ända till 120 procent af varans värde.

Formellt riktigtast vore därför att till utskottet återremittera ärendet; men då Första Kammaren redan fattat sitt beslut, komme en återremiss ej att föranleda till annat, än att utskottet uppmanade Andra Kammaren att i frågan fatta beslut, och då komme den återigen i alledeles samma läge som nu. Ett sådant beslut komme sålunda endast att förorsaka onödigt arbete och tidsutdrägt. Såsom frågan nu ligger, vågar jag för min del ej göra annat yrkande än om afslag å utskottets betänkande.

Herr Nordström i Höglunda: Då jag såsom suppleant varit närvarande vid behandlingen af denna fråga på första afdelningen inom bevillningsutskottet, anser jag mig skyldig upplysa kammaren om, att alla de namn och firmor, herr Hedlund omnämnde, äro idel

Om tull å foto-
grafkameror.
(Forts.)

importfirmor, och att den ende fabrikant, vi ha på detta område, representeras af firman Hugo Svensson & C:o i Göteborg. Det var också ett ombud för denna firma, som var närvarande i bevillningsutskottet vid frågans behandling. Då jag för min del tyckte, att han gaf ganska goda skäl för åsättande af den nu föreslagna tullen, kan jag ej annat än yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lundström: Då jag deltagit i frågans behandling såväl på bevillningsutskottets första afdelning som äfven i utskottets plenum, anser jag mig böra upplysa kammaren derom, att afdelningen ej behandlat frågan så alldeles lättvindigt, som det här kan förefalla. Innan den företogs till behandling, fick en fabrikant företrädare inför afdelningen, der han förevisade åtskilliga kameror och lemnade uppgifter om deras vikt och pris.

Jag anade, att, efter de upplysningar herr Hedlund i frågan lemnade, bevillningsutskottets ledamöter skulle komma i en underlig situation. Men jag ber få säga, att olikheten mellan herr Hedlunds och utskottets uppgifter beror deraf, att herr Hedlunds uppgifter afse kameror af högre vikt och lägre pris än de kameror, som förevisades på första afdelningen inom bevillningsutskottet. Dessa senare kameror voro af ringa vikt och stodo i högt pris. Den, som uppgaf medelvigten för oss i första afdelningen, angaf densamma till ungefär ³/₄ kilogram. I förhållande dertill tycktes den nu föreslagna tullsatsen icke blifva så orimligt hög. Efter de uppgifter, som herr Hedlund har lemnat, blir den deremot nära nog orimlig. Jag är för min del visst ingen vän af nya tullars åsättande, men i denna sak tyckte ju både jag och andra, att det endast gälde en liten fråga och att den fabrikant, som tillverkar kameror, kunde behöfva ett räddningsmedel mot den utländska konkurrensen. Emellertid är detta för mig ett nytt exempel på nödvändigheten att icke sätta allt för mycken tilltro till uppgifter, som komma från personer, hvilka äro angelägna att hastigt tillskansa sig ett tullskydd.

Jag tror, att här blir icke annat att göra än att afslå utskottets förslag och låta frågan hvila till nästa år.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gaf propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på yrkandet att kammaren måtte, med ogillande af berörda hemställan, afslå den i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med ogillande af bevillningsutskottets hemställan i första punkten af utskottets förevarande betänkande n:o 9, afslår den i ämnet väckta motionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Om tull & foto-
grafikameror.
(Forts.)

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, utföll med 106 ja mot 40 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Punkten 2 föredrogs häruppå; och yttrade dervid

Herr Fredholm: Utskottets hemställan i andra punkten står i närmaste samband med hvad utskottet i första punkten föreslagit och har tillkommit under den förutsättningen, att kammaren skulle bifalla förslaget i första punkten. Då nu denna förutsättning bortfallit derigenom, att kammaren icke godkänt hvad i första punkten föreslagits, så tillåter jag mig hemställa om afslag äfven å andra punkten.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan afslogs af kammaren.

Punkterna 3—5.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 4.

Slutligen fans å föredragningslistan upptaget bevillningsutskottets betänkande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 3 § 1 mom. bevillningsförordningen.

I ofvanberörda inom denna kammare afgifna motion, n:o 96, hade herr *L. Eriksson* i Bäck hemställt, att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i eller tillägg till § 3 mom. 1 i bevillningsförordningen, att försäljningspriset å sålda delar af styckad egendom ej måtte läggas till grund för taxering af de osålda delarne, eller blotta styckningsåtgärden måtte anses förläna dessa högre värde, än de förut haft, utan värdet bestämmas med ledning af den afkastning, de ansåges kunna lemna, eller det värde, de kunde anses ha som jordbruk.

Emellertid hemställde utskottet, att herr Erikssons ifrågavarande motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 3 § 1 mom. bevillningsförordningen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet hade reservation anmälts af, bland andra, herrar *Bromée* i Billsta, *Jansson* i Krakerud, *Lundström* och *Ericsson* i Ofvanmyra.

Efter föredragning af betänkandet begärdes ordet af:

Herr Eriksson i Bäck, som anförde: Bevillningsutskottet har i första stycket af detta utlåtande gifvit mig alldeles rätt deri, att, om verkliga taxeringsmyndigheterna i det af mig åberopade fallet gått till våga på sådant sätt, som jag uppgifvit, den af mig ifrågasatta ändringen i bevillningsförordningen vore af behofvet påkallad. Men sedan påstår utskottet, att utskottet fått upplysningar från kammarrätten derom, att den af mig beskrifna taxeringsåtgärden tillkommit på helt andra grunder, än jag uppgifvit.

Då nu bevillningsutskottet förnekar, att det tillgått på sådant sätt, som jag uppgifvit, skall jag läsa upp ett litet utdrag ur protokollet vid taxeringsnämndens för Fellingsbro socken sammanträde den 2 juli 1896. Efter det taxeringsnämnden relaterat, att ett halft mantal Fellingsbrokrog och ett halft mantal Korfviken af Frötuna aktiebolag inköpts från enkefru Holmberg för sammanlagdt 25,000 kronor, har antecknats, att köparen upplyst, att $\frac{1}{2}$ mantal Fellingsbrokrog åter försåts för 16,000 kronor, hvadan för $\frac{1}{2}$ mantal Korfviken rätteligen skulle återstått ett taxeringsvärde af 9,000 kronor. Nu vill jag lemna den upplysningen, att Fellingsbrokrog var försedt med nödiga åbyggnader — till och med öfverloppshus, så att den nya köparen af Fellingsbrokrog kunde sälja sådana för flera tusen kronor — under det att Korfviken var utan hus. Hela arealen utgjorde för Fellingsbrokrog 40 tunnland och för Korfviken 30 tunnland, nästan alltsammans åker. Då synes det mig, att det hvad Korfviken beträffar borde hafva räckt med det taxeringsvärde, som år 1895, då omnämnda försäljningar skedde, var åsatt hvardera halfhemmanet, eller 8,600 kronor. Men 1896 års bevillningsberedning åsatte hemmanet Korfviken, hvilket var utan åbyggnader och då började undergå styckning, ett taxeringsvärde af 12,500 kronor, motsvarande halfva den köpesumma, som Frötuna aktiebolag gifvit för båda egendomarne. Taxeringsnämnden utlät sig derefter till protokollet på följande sätt: »Vid föredragning af detta ärende pröfvade taxeringsnämnden rättvist höja värdet å Fellingsbrokrog till 15,000 kronor och att, med afslag å aktiebolagets begäran, bibehålla det af bevillningsberedningen åsatta värdet för $\frac{1}{2}$ mantal Korfviken, och detta af skäl att denna egendom, som vore belägen vid Fellingsbro jernvägsstation, nu styckades till byggnadstomter, hvilka vid försäljning komme att inbringa en relativt taget hög köpeskilling». I transsumerade delar rätt afskrifvet efter här förvaradt originalprotokoll betygar, Stockholm och kongl. kammarrättens revisionsafdelnings första kontor den 13 februari 1902, ex officio Carl Lignell. Det är således ett officielt papper, som bestyrker, att taxeringsnämnden motiverat höjningen af taxeringsvärdet å denna egendom dermed, att egendomen då undergick styckning och att tomterna i fråga skulle komma att i framtiden betinga ett högre pris än annan jord i orten. Detta är ju precis som jag sagt att det tillgått och som jag vill förebygga för framtiden.

Nu har utskottet emellertid i utlåtandet sagt, att det fått upplysning derom, att det vid ifrågavarande taxeringsåtgärd icke tillgått så som jag i motionen påstått. Herrarne torde dock af det

protokollsutdrag, som jag läst upp, kunna finna, att jag har rätt. Hvarför har ej utskottet tagit kännedom om innehållet i nämnda protokoll, då det fans för utskottet tillgängligt? Men det passade naturligtvis inte till ett afstyrkande utlåtande.

Utskottet har vidare relaterat, huru, enligt utskottets uppfattning, vid den öfverklagade taxeringsåtgärden tillgått. Herrarne kunna sjelfva läsa detta i utskottsbetänkandet, och jag skall icke upprepa det.

Utskottet resonerar nu emellertid så, att ifrågavarande taxering icke efter *hemmanstalsberäkning* varit för hög. Men detta är en taxeringsgrund, hvarom jag tycker att man med någon omskrifning af litanians ord kunde säga: »För en *sådan* taxeringsgrund bevare oss, milde Herre Gud!»

Jag har i motionen uppgifvit, att egendomen i fråga åsatts ett taxeringsvärde ungefär dubbelt mot det, som åsatts annan liknande jord i orten. Jag har derjemte till utskottet öfverlemnat mig tillsänd uppgift att tre egendomar, hvilkas jord ligger midt emot den, hvarom nu är fråga, endast skild derifrån genom allmänna landsvägen, under i öfrigt liknande förhållanden — fränsedt att berörda tre egendomar äro försedda med goda åbyggnader, under det att Korfviken är fullständigt utan hus — äro taxerade till ungefär 200 kr. per tunnland, hvaremot jag i motionen åberopat, att Korfviken åsatts ett värde af öfver 400 kronor per tunnland. Men jag har senare från disponenten för Frötuna aktiebolag fått närmare uppgift på huru mycket som vid styckningen åtgått till vägar, jemte en före styckningen gjord afsöndring, hvilken således icke inbegripits i taxeringen, och då återstå endast 26 tunnland 20 kappland af Korfviken, och alltså blir taxeringsvärdet 469 kronor pr tunnland. Således har jag icke tagit till för mycket, då jag i motionen säger, att denna egendom taxerats dubbelt så högt som annan jord i orten.

Utskottet tyckes ha fattat denna motion så, att jag dermed skulle afse att genom Riksdagen få Kongl. Maj:ts utslag i det af mig anförda taxeringsmålet upphäfdt. Ah nej, så enfaldig är jag icke. Jag har med det af mig belysta fallet velat väcka uppmärksamheten på att här behöfs införas en helt och hållet ny princip i taxeringen, då nu Kongl. Maj:ts utslag i det ifrågavarande målet har utfallit så som det gjort. Nu torde somliga af herrarne vara färdiga att säga mig: ja, men taxeringmyndigheterna skola icke sätta värdet högre än hvad det verkligen är, och Riksdagen kan ju icke bestämma värdet. I det föreliggande fallet hafva dock taxeringsmyndigheterna taxerat egendomen till det värde, som den i en framtid kan komma att få: men när kommer denna framtid? Ja, det säga de icke. Vi hafva vidare svart på hvitt på att ökningen af taxeringsvärdet äfven berott derpå, att egendomen då undergick styckning. Det är just sådant tillvägagående jag vill förebygga med motionen. I densamma har jag framhållit, att jag icke anser det vara riktigt att på detta sätt taxera egendomar, utan att det vore riktigare att, då försäljning sker till högre pris än hvad eljest är vanligt för egendomar i orten, säljaren taxeras för den vinst

han vid försäljningen gör å densamma. I så fall kommer den högre taxeringen att träffa egendomen, jorden eller tomten, först då det högre värdet framträder. Först då säljaren verkligen erhåller högre pris för jorden, bör högre taxering inträda. På det sätt, som nu skett och som utskottet tycks gilla, blir man deremot taxerad högre och får betala större utskylder för jorden, fastän man icke har högre afkastning deraf än förut eller som man genom jordbruk kan lyckas afvinna densamma, hvarför jag på de skäl jag anført yrkar bifall till motionen.

Friherre von Knorring. Herr talman, mine herrar! Såsom herrarne se mot slutet af 3:e sidan i bevillningsutskottets betänkande i föreliggande fråga, har utskottet yttrat, att det visst icke hyllar den åsigten, att en till tomter styckad jordegendom, som fortfarande användes till jordbruksnäringen, bör taxeras efter tomtvärdet. Vidare säger utskottet på sid. 4 i sitt betänkande: »men så torde icke kunna sägas hafva varit händelsen i det af motionären åberopade fall».

Jag yrkade inom utskottet på att till nu anförda ord skulle läggas: »hvad beträffar kammarrättens utslag och Kongl. Maj:ts resolution». Förhållandet är nemligen det, att taxeringsnämnden och pröfningsnämnden verkligen uttryckt sig på det sättet, att man skulle kunna tro, att de låtit den nämnda synpunkten göra sig gällande vid taxeringen af ifrågavarande jord; kammarrätten och Kongl. Maj:t tala deremot endast om att det icke är ådagalagdt, att taxeringsvärdet bör vara mindre än 13,800 kr.

Det uppgifves i betänkandet, att taxeringsvärdet å ifrågavarande $\frac{1}{2}$ mantal år 1897 var 12,400 kr. och att derifrån blifvit fransålda 10 lotter för en köpeskillning af 3,200 kr. Då borde den ärade motionären icke begära, att den återstående jorden taxerades till mindre än 9,200 kr.

Emellertid säger motionären, att den återstående jorden borde taxeras till endast 6,700 kr., hvarvid han derjemte uppgifver, att arealen vore 30 tunnland. I motionen står icke hvad för slags areal här menas, men jag antar, att det är åker. Det åsatta taxeringsvärdet 13,800 kr. är onekligen ganska högt. Är det emellertid säkert, att det icke finnes annan mark, hörande till denna egendom, än den nämnda åkerarealen? Derom har utskottet icke fått någon uppgift. Det kan ju hända, att äfven annan mark än åker ingår i taxeringsvärdet.

För öfrigt anser jag, att åkerjord vid Fellingsbro station är af så god beskaffenhet, att den kan taxeras väsentligt högre än åkerjord i allmänhet.

Vidare ber jag få påpeka, att det meddelas i utskottsbetänkandet, att om taxeringsnämnden hade värderat den återstående jorden efter det försäljningspris, som erhöles för de fransålda delarne, så skulle taxeringsvärdet med afseende å den uppgifna arealen uppgå till mera än 28,000 kr. och icke till 13,800 kr. Deraf kunna herrarne förstå, att saken icke är alldeles klar.

Till slut ber jag att få säga, att äfven om alla taxeringsmyndigheterna, till och med kammarrätten och Kongl. Maj:t, förfarit origtigt i detta fall, kan väl icke det vara tillräcklig anledning att ändra bevillningsförordningen.

Den ärade motionären yttrade, att det är en ny princip, som taxeringsmyndigheterna här infört. Jag vet icke af detta. Nej, hvad man vet, det är endast, att taxeringsmyndigheterna förfarit på det och det sättet vid det och det tillfället.

Motionären yttrade, att utskottet synes tro, att det vore hans mening att sätta Riksdagen till en högre myndighet öfver Kongl. Maj:t vid afgörandet af en bevillningsfråga. Jag vill derpå svara, att det ha vi inom utskottet visst icke trott, men det är klart, att, så snart missnöje uppkommit beträffande afgörandet af en taxeringsfråga, det är mycket lätt att använda den utvägen att i Riksdagen väcka motion med begäran om ändrade bestämmelser i bevillningsförordningen med afseende på den §, som angår taxeringsåtgärden i fråga. Upprepades sådant ofta, kunde många få den uppfattningen, att man ville göra Riksdagen till en högre myndighet i taxeringsfrågor. För att få en ändring af ifrågavarande §, torde det vara af nöden att åberopa flera prejudikat till bestyrkande af ändringens behöflighet.

Herr talman! Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fredholm: Redan den omständigheten, att motionären -- med rätt eller orätt lemnar jag derhän -- har ansett fastställandet af en taxeringsåtgärd vara af beskaffenhet att påkalla en ändring i sjelfva lagstiftningen, gjorde det nödvändigt för utskottet att taga kännedom om huru här omförmälda taxeringsfråga blifvit behandlad. Men utskottet har ej kunnat finna annat, än att denna behandling stått i fullständig öfverensstämmelse med bevillningsförordningens föreskrifter, och när utskottet kommit till denna åsigt, förelåg det ej någon anledning för utskottet att tillstyrka någon ändring i bevillningsförordningens bestämmelser. En annan sak hade det varit, om man hade funnit, att sjelfva tillvägagåendet vid ärendets behandling hade varit stridande mot gifna bestämmelser, eller att dessa varit så oklara, att det förefunnits anledning till förtydligande af desamma: men något sådant har ej utskottet, vid granskning af denna frågas behandling samt af bevillningsförordningen i den del, som har afseende på denna fråga, kunnat finna. Utskottet har i stället kommit till den upptattning, att i denna fråga hafva taxeringsmyndigheterna ställt sig bevillningsförordningens bestämmelser till efterrättelse; och frågans vidare handläggning af de högre instanserna har ej heller gifvit utskottet anledning att tillstyrka någon ändring i vår nu gällande bevillningsförordning. Jag vill för öfrigt blott påpeka, att, om man anser sig ha anledning till ändring af § 3 i bevillningsförordningen, det äfven blir nödvändigt att taga hänsyn till instruktionen för taxeringsmyndigheterna, hvilken instruktion finnes intagen i bevillningsförordningen. Der för man lära,

huru man skall gå till väga vid taxering af fast egendom: man skall bl. a. vid taxeringen taga hänsyn till värdet af närliggande egendomar och det pris, som dessa betinga vid försäljning. Nu är förhållandet med afseende på de här ifrågakvarande tomterna det, att somliga voro sålda och andra osålda, och då hade man gått till väga, såsom bevillningsförordningen föreskrifver, d. v. s. tagit kännedom om försäljningspriset och tagit hänsyn dertill vid beräkningen af taxeringsvärdet för de andra, osålda tomterna.

För öfrigt har utskottet, beträffande de uttalanden, som af motionären gjorts, ej yttrat sig på annat sätt, än att utskottet erkänt riktigheten af motionärens uppfattning, att försäljningspriset för sålda delar af en till tomter styckad jordegendom ej bör läggas till grund för taxeringen af de osålda, fortfarande till jordbruksnäring använda delarne. Detta har utskottet erkänt, men något sådant har ju här ej heller skett, så vidt utskottet kunnat utröna, då det tagit kännedom om här i motionen berörda förhållanden.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall lill utskottets hemställan.

Herr Eriksson i Bäck: Friherre von Knorring yttrade, att jag sagt, det taxeringsmyndigheterna tillämpade en aldeles ny princip. Detta sade jag ej, utan jag yttrade, att det var nödvändigt att i bevillningsförordningen införa en ny princip för taxeringen. Denna princip har jag ju i min motion antydt, men ej ansåg jag mig kunna uttryckligen precisera den i klämman annorlunda än jag gjort.

Nu tänka nog, såsom jag nyss nämnde, många af herrarne, att det blir i alla fall taxeringsmyndigheternas sak i första hand att ej göra taxeringen af egendomarne högre än som motsvaras af deras värde; och herrarne tänka nog kanske också, att det icke förekommer, att man sätter taxeringsvärdet för högt. Men om det nu skulle hända, att t. ex. äfven de egendomar i närheten af Fellingsbro station på andra sidan landsvägen, som hittills äro ostyckade, skulle blifva styckade, så vill jag se, om taxeringsmyndigheterna då skulle gå till väga på annat sätt än att taxera de styckade lotterna till ett värde, som enligt dessa myndigheters åsigt desamma skulle kunna få i en aflägsen, obestämd framtid. Om nu bevillningsberedningen skulle förfara på ett sådant sätt, men taxeringsnämnden skulle vara nog human att nedsätta taxeringsvärdet till hvad det bör vara för en egendom, som användes till jordbruk, är det aldeles omöjligt, att något sådant skulle få bestå, utan det blefve nog höjning hos pröfningsnämnden, och denna höjning skulle ovilkorligen komma att bestå hos Kongl. Maj:t. Ty nu har ju Kongl. Maj:t bestämt nya grunder, efter hvilka taxering skall ske i sådana fall. Jag tänkte mig förut, att denna bevillningsberednings och denna taxeringsnämnds åtgärder ej skulle kunna bestå inför Kongl. Maj:t; jag sade, att dessa åtgärder voro stridande mot bevillningsförordningen och att taxeringsmyndigheterna brutit mot desamma.

Men nu, efter Kongl. Maj:ts utslag i målet, får jag ej längre säga

det. Efter hvad som i förevarande fall skett, behöfs en ändring i bevillningsförordningen i enlighet med min motion.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Fredholm: Endast ett par ord. Det är visserligen sant, att motionären velat införa en ny princip i bevillningsförordningen, och att den tanke, som legat till grund för motionärens framställning, i visst fall vunnit utskottets erkännande. Men när han ej har ansett nödigt att utveckla denna tanke och närmare precisera denna princip, men ändock vill, att den skall införas i lagstiftningen, får han ursäkt oss, om vi ej vilja vara med derom, utan hålla oss till de nuvarande bestämmelserna, i synnerhet som vi ej funnit, att någon lagöfverträdelse egt rum i det särskilda, af motionären åberopade fallet.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen å de derunder framställda yrkanden gifna propositioner blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 5.

Afgåfvos följande motioner, nemligen

af herr *J. E. Ericsson* i Ahlberga, n:o 167, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående en inkomstskatt för år 1903: samt herr *Ö. G. Eklund* i Stockholm, n:o 168, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående försäljningen af vin och maltdrycker.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *J. O. Lindewall* under den 1 nästkommande mars och herr *C. A. Trolle* under åtta dagar från och med den 28 innevarande februari.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 11.21 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.